

KARŞI İDDİANAME

(“Azınlık Raporu” davasının 15.02.2005 tarihindeki ilk duruşmasında B.Oran tarafından mahkemede okunmuş metindir)

Baskın Oran

GİRİŞ

Muhterem Yargıcım, bu dava niye açıldı, bendeniz hiç anlamadım.

1) Bir gün Fakülte’ye bir sarı zarf geldi, insan hakları uzmanı akademisyen sıfatıyla İHDK’ya atandınız diyor.

Bir de yönetmelik verdiler elimize, 5. maddesi “*İnsan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin konularda görüş bildirmek, tavsiyelerde bulunmak, öneriler ve raporlar sunmak*” görevi veriyor bize.

Biz de ciddiye aldık, oturduk 13 tane çalışma grubu kurduk, bunlardan birinin başına bendenizi geçirdiler, Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Raporu’nu yazdım (bundan sonra kısaca “Rapor” olarak geçecektir), arkadaşlarımız da katkıda bulunup onayladılar, Kurul’a sunduk, 1,5 yıllık bir tartışmadan sonra oylandı ve kabul edildi.

Şimdi, İddianameyi Hazırlayan Savcılık (bundan sonra kısaca “Savcılık” olarak geçecektir) kalkmış bize dava açıyor, 5 yıl istiyor.

Neden? Hakaret içermeyen, şiddete davet içermeyen, insan hakları ve sosyolojinin en son bilimsel verileri kullanılarak hazırlanmış bir Rapor yazarak görevimizi yaptığımız için mi?

Bu ülkede görevini yapmamaya ceza verilmediğini biliyoruz ama, görevini yapana ceza istenmesi biraz tuhaf oluyor. Önce bu açıdan hiç anlamadım bu davanın niye açıldığını.

2) İkincisi, bu dava böyle bir İddianameyle nasıl açılabilir, asıl onu hiç anlamadım.

a) Bir defa, soruşturma açılınca gittim, tam 2 saat ifade verdim. Rapor’un içinde neler yazıldığı, niçin yazıldığını, bütün bunların ne anlama geldiğini, ne anlama gelmediğini, bütün bunları kendisine tam 2 saat boyunca izah ettim. Benim saf bir tarafım da var galiba, Savcılığın kimi şeyleri öğrenmek ve netleştirmek amacıyla bizi celbettiğini sandım.

Meğer öyle bir şey yokmuş. Savcılık “Sayın Muhbiri Vatandaş”ların söylediği her şeyi almış, benden tek satır yok. Tek kelimesi de mi girmezmiş 2 saatin? Meğer ben sırf formalite icabı çağırılmışım.

Bu durumda ben niye ifade verdim? Keşke ben de “suç ortağım” Prof. İbrahim Kaboğlu gibi ifade vermeyi reddetseydim. Hiç olmazsa öğrencilerime ayıracağım vakti harcamamış olurum.

b) Tarafılığı bir yana, dosya olabileceği kadar gayriciddi. Avukatlarım bundan bahsedecekleri için vakitten tasarruf ediyorum, ayrıntısına girmiyorum, ama dosyada

1 Temmuz 2005 tarihli ve 2004/98063 sayılı bir belge bile var ki, anlatmadan geçemem. Çünkü dosyayı iyi anlatıyor.

Cumhuriyet Savcısı imzalı bir belge, “*Şüpheliler hakkında porno CD satmak suçundan kayıt yapıldığı*”nı bildiriyor. “Şüpheliler”in isimleri yok. Bundan yıllar sonra bir doktora tezi yazmak için dosyaları karıştıracak herhangi bir araştırmacı, normal olarak, “*bu CD satan şüpheliler*”i Prof. Oran ve Prof. Kaboğlu olarak düşünmeyecek mi? Savcılık, iddianamesini işte böyle bir dosyaya dayandırıyor.

Onun için, bütün şüpheleri “suç ortağım” Prof. Kaboğlu’nun üstüne toplamak pahasına, bu “porno CD satıcısı”nın ben olmadığını burada ihtiyaten açıklıyorum.

c) Savcılık, böyle dosyaya dayanarak, inanılmaz boş iddialarla dolu bir sayfalar karmaşası sunuyor mahkemenize. TCK’da olmayan suçlar icat ediyor. Şimdi teker teker hepsini açıklayacağım. Ama önce şunu belirteyim:

Savcılık sanırım bu işi yanlış anlamış.

Önce bir olay ve kanıtları vardır: Bir hırsızlık olayında parmak izi veya saç kılı. Bizim Rapor yazma olayında TCK’nın belli maddelerine aykırı belli cümleler.

Sonra, iddia makamı “Bu suçtur” demek için bir iddianame yazar. Bu iddianame, adı üstünde, bir tez’dir.

Ona karşı olayı meydana getiren kişi “Hayır efendim, suç değildir” demek için bir savunma yapar. Bu da, adı üstünde, bir karşı-tez’dir.

Oysa Savcılık burada ne yapıyor? Bütün İddianame boyunca bizim bilimsel Rapor’umuzun yanlışını çıkartmaya, “Efendim, öyle yazılmaz, yazılanlar yanlıştır, böyle yazılır” demeye, yani Karşı-Rapor yazmaya kalkışıyor. Yapamaz. İşin tabiatına aykırıdır. Hırsızlık olayı olsa, onda kalkıp da “Hayır efendim, o eve gündüz girilmez, gece girilir, kapıdan değil pencereden girilir, yapılan yanlıştır” mı diyecekti?

Savcılık bunu sadece bilim adamı olmadığı için yapamaz demiyorum. Asıl, savcı olduğu için yapamaz. Bir savcı ancak suç olduğunu iddia ve ispatla yükümlüdür. Karşı-Rapor yazmaya kalkışamaz. Ama, kalkışmıştır.

Onun için, Muhterem Yargıcım, bendeniz burada, alışılmış türden savunma mahiyetinde bir ifade veremem.

Böyle bir durumda insanın oturup kendini savunması en büyük züldür.

Onun için, ben burada, Savcılığın temsil ettiği anti-demokratik ideolojiyi bir Karşı-İddianame’ye sergilemeye geldim.

İki nedenle yapacağım bunu, Muhterem yargıcım.

1) Bunu, her şeyden önce kendime borçluyum. Ben 37 yıldır, Mülkiye’deki çocuklarıma anti-demokratik zihniyete karşı tereddüt etmeden karşı çıkmayı tedris ettim; onlara bu yaştan sonra rezil olamam. Beni sınıfa almazlar.

2) İkincisi, Türkiye’ye borçluyum. Çünkü bu İddianame, daha dava başlamadan, dünya kamuoyu önünde Türkiye Cumhuriyetini küçük düşürmüştür, terzil etmiştir.

Neden, derhal madde madde açıklayayım.

***

Bu, bir İddianame'den başka her şeydir. İ harfinden gidelim.

1) Bu bir "İddianame" değil, bir İcat-name'dir. Malum: Olan şeyi bulmaya "keşif", olmayan şeyi bulmaya "icat" denir. Bu belgede işlenmemiş suçlar, olmadık niyetler, bulunmayan kasıtlar icat edilmiştir. Teker teker açıklayacağım.

2) Bu yüzden de bu belge bir İtham-name'den ibarettir. İddianame olabilmesi için aynı zamanda bir İspat-name olması gerekirdi. Hiçbir iddiasını ispata teşebbüs bile etmemiştir.

3) Hatta, bu haliyle bu belge bir İstihare-name'dir; âdeta gece istihareye yatılarak ve rüyada da sayın muhbir vatandaşlar görülerek hazırlanmıştır.

4) Bu bir İftira-name'dir, çünkü bir belge sanıklara ancak bu kadar iftira edebilir. Hepsini açıklayacağım.

5) Muhterem Yargıcım, dikkat buyurunuz, burada hepimiz açısından bu bir İstihzâ-name ve bir İğfal-name'dir. Yani, 10 ay hazırlandıktan sonra böylesine ciddiyyetten uzak bir derleme yapmak suretiyle, hepimizle açıkça istihza (alay) etmektedir ve bu mekanizmayı iğfale (aldatmaya) teşebbüs etmektedir. Teker teker örnekleriyle açıklayacağım.

6) Benim gibi bütün zamanını öğrencilerine ve araştırmaya harcayan bir insanı, bu en ufak hukuksal dayanaktan yoksun metin, aylarca boşu boşuna meşgul etmiştir. Bu türden iddianameler Türkiye'de son zamanlarda yüzlerce gazeteci, akademisyen ve düşünürün on binlerce saatini çalmaktadır.

Bu saatler, kahvede tavla oynayanın saatlerinden farklıdır. Bu yüzden, bu bir iddianame değil, bir İsraf-name'dir. Bu memleketin zaten zayıf olan entelektüel kaynaklarını feci biçimde israf ettirmektedir.

7) Son olarak, efendim, Savcılık ve ayrıca Türkiye Cumhuriyeti açısından belki de en hazini, bu belge bir İtiraf-name'dir. Bunu da açıkça ortaya koyacağım.

8) Özetle, efendim, bu bir İddianame değildir. Bir Sözde-İddianame'dir. Onun için bir Karşı-İddianame'yle teşhir edeceğim.

***

Yöntemim şudur:

Usul sorunları başta olmak üzere, kimi hususları "suç ortağım" Prof. Kaboğlu'nun, kimi hususları da avukatlarımın uzmanlığına bırakıp, kendi alanımı doğrudan ilgilendiren iddiaları ele alacağım.

Suçlayan ile suçlanan, olanaklar açısından eşit olmalıdır. Bu, yargılamanın ve özellikle de ceza yargılamasının en temel kuralıdır. Savcılık, iddia sorumsuzluğuna güvenerek beni olmayan suçlarla itham etmektedir. Savunma sorumsuzluğu da bana İddianameyi en ağır biçimde eleştirme olanağını veriyor. Onu kullanacağım.

Hem de, Savcılığın aksine, hem teorik temelleriyle, hem de somut örnekleriyle.

***

SÖZDE İDDİANAME’NİN DURUMU

Baştan başlayalım ve sayfa sayfa gidelim.

Birinci Husus

s.2’de: “*Rapor B.Oran tarafından kamuoyuna duyurulmuştur*” diyor. Aynı iddiayı s.4’te de tekrarlıyor.

Bu Rapor tam 1,5 yıl süren tartışma ve oylama aşamalarından geçti. Bu aşamaların her saniyesinde medya hazır bulundu. Medyanın önünde hazırlanan bir Rapor nasıl oluyor da medyaya sızdırılıyor? Bu nasıl mantıktır?

Eğer Savcılık bu sürecin böyle işlediğini bilmeden bunu yazdıysa, bu nasıl İddianame yazmaktır?

Ayrıca, Savcılık bu boş iddiasını nasıl kanıtlıyor? Kanıtlamıyor. Kanıtlayamadığı anda, bu bir **İftira-name**den ibarettir.

İkinci Husus

s.4’te: “*Kurulun giderlerinin karşılanması dışında Başbakanlıkla bir ilgisi yada bağı yoktur*” diyor.

Konuşmamın en başında zikrettiğim “Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”nin 6. maddesi, “Bütün giderleri Başbakanlık bütçesinden karşılanır, diyor. Üstelik, adı da “Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu”.

Şimdi, bu kuruluş Başbakanlık’a bağlı değildir de, mesela bir yabancı büyükelçiliğe veya TEDAŞ elektriğine veya ASKİ suyuna mı bağlıdır?

Savcılık bu iddiasıyla, hazırladığı belgeyi bir **İstihza-name**’ye dönüştürmüş, burada hepimizi göz göre göre aldatmaya yönelik bir **İğfal-name** ortaya koymuştur.

Eğer Savcılığın böyle bir amacı tespit edilirse, kişisel kusuru var demektir.

Böyle bir amacı tespit edilemediği takdirde, o zaman da kendisinin okuduğunu anlamamak nedeniyle görevini yapamayacak durumda olduğunu kabul etmek gerekir ki, bu durumda da, kendisini bu göreve atayan ve hâlâ o görevden affetmeyen makamlar hizmet kusuru işlemiş olur.

Üçüncü Husus

İddianame, Lozan hakkında söylediklerimizi ele alıyor.

Önce, soruyorum: Lozan'ın bilimsel tahlilini eleştirmek İddianame'de ne arıyor? İddianame bir uluslararası hukuk metni midir, ceza hukuku metni mi?

Savcılığın görevi, benim bilimsel raporunda suç görüyorsa, TCK'daki maddeleri dile getirmektir. Rapora karşı nasıl karşı-tez yazıyor? Bu vazifesi midir? Bunun için donanımlı mıdır?

Üstelik bunu yapmasa, kendisi açısından daha iyi ederdi, çünkü azınlıklar hakkında bizim Mülkiye 2. sınıf öğrencilerine her sene 2. yarıyılıda öğrettiğimiz 2 temel bilgiye sahip olmadığını göstermemiş olurdu:

1) "Azınlığın varlığı" ile "azınlık statüsü" kavramları, Savcılığın sandığının aksine, bambaşka iki kavramdır.

"Azınlığın varlığı" sosyolojik bir kavramdır. Bunu kabul veya ret, devletin elinde veya yetkisinde değildir. Eğer bir ülkede çeşitli bakımlardan çoğunluktan farklı, başat olmayan, ve bu farklılığı kimliğinin olmazsa olmazı sayan bir grup mevcut ise, uluslararası standartlar o ülkede azınlık olduğunu kabul eder; burada devletin ne iddia ettiği önemli değildir.¹

"Azınlık statüsü" ise, hukuksal bir olgudur. Burada tek yetkili, devlettir. İstedığı azınlık grubuna "azınlık statüsü" tanır, istemediğine tanımaz. Yani istediğine azınlık hakları verir, istemediğine vermez.

Bu arada, Türkiye'de de bu statü, yine Savcılığın bildiğinin aksine, 1 değil 2 ayrı antlaşmayla saptanmıştır. a) 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşmasınının 37. ilâ 44. maddeleriyle Türkiye'deki tüm gayrimüslim yurttaşlara; b) 18 Ekim 1925 tarihli Türkiye-Bulgaristan Dostluk Antlaşmasına ekli Protokol'ün A maddesinin 2. paragrafına göre de "anadili Bulgarca olan Hristiyan Türkiye yurttaşlarına" .

Yani, İddianame'nin "*Türkiye'de Lozan dışında ne etnik, ne dini ne de dilsel yönden başka bir azınlık yoktur*" diyerek kastettiği, ancak "azınlık statüsü"dür ve 1925 Antlaşmasını dışarıda bıraktığı için bu haliyle bile yanlıştır.

2) Ama Savcılığın yaptığı asıl büyük yanlışlık şu: Buradan kalkıp da "Türkiye'de başka bir azınlık yoktur" diyerek "azınlıkların varlığı" hakkında hüküm serdediyor.

¹ "3. Etnik, dilsel veya dinsel bakımlardan ayrımcılık yapmadıklarını ileri süren kimi taraf Devletler, haksız olarak ve sırf bu gerekçeyle, kendi ülkelerinde azınlık bulunmadığını ileri sürmektedirler" ve "5.2. Bir taraf Devletteki bir etnik, dinsel veya dilsel azınlığın varlığı o taraf Devletin kararına bağlı değildir; nesnel ölçütlerle saptanması gerekir". Bkz. Office of the High Commissioner for Human Rights, General Comment no.23: The Rights of minorities (Art.27), 08/04/94. CCPR/C/21/Rev.1/Add.5, General Comment no.23

([www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/fb7fb12c2fb8bb21c12563ed004df111?Opendocument](http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/fb7fb12c2fb8bb21c12563ed004df111?Opendocument)) . Ayrıca: "2. Her Türlü Irk Ayrımcılığını Ortadan Kaldırma Uluslararası Sözleşmesinin 9. maddesi uyarınca Komite'ye ulaştırılan periyodik raporlardan anlaşıldığı kadarıyla, kimi taraf Devletler kendi ülkelerindeki kimi ulusal veya etnik grupların veya yerli halkların varlığını tanımakta, fakat diğer bazılarını tanımamaktadırlar. Kimi ölçütler bütün gruplara, özellikle de halk içindeki diğer gruplardan veya çoğunluktan ırk, renk, doğum veya ulusal veya etnik köken bakımından farklı olanlara tekdüze olarak uygulanmak zorundadır." Bkz. Office of the High Commissioner for Human Rights, General Recommendation no.24: reporting of persons belonging to different races, national/etnik groups, or indigenous peoples (Art.1): 27/08/99. Gen.Rec.No.24. (General Comments) ([www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/9ce4cbfde77a452a8025684a0055a2d0?Opendocument](http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/9ce4cbfde77a452a8025684a0055a2d0?Opendocument))

Yardımları için Prof.Dr. Patrick Thornberry'ye teşekkür ederim.

“Bir azınlığın varlığı/yokluğu konusunda ülke devletinin ne söylediğine bakılmaz; mesele objektif ölçütler uygulanarak anlaşılır” kuralını bilmemek konusunda Savcılığı bir miktar anlayabilirim. Aşağıdaki dipnotta kaynağını gösterdiğim bu Birleşmiş Milletler kuralları 1990’larda oluşturulmuştur. Biri 1994 yılına, diğeri 1999 yılına aittir. Yani, sicil numarasına bakılırsa yaklaşık 30 yıllık hukukçu olan Sayın Savcının Hukuk Fakültesinde okuduğu dönemlerde bu bilgiler henüz yoktu. Dolayısıyla, bilmemesi anlaşılabilir.

Fakat, iki üniversite profesörüne 5’er yıl ceza isterken öğrenmemesi anlaşılabilir. İfade için makamına davet ettiği ve orada tam 2 saat ifade ve izahat veren profesöre sorabilirdi. Neden böyle yazdınız, bunun temeli var mıdır, diye. Niçindir ifade müessesesi?

Diyelim ki o anda fark etmedi, o zaman yazma aşamasında soracaktı.

Çünkü efendim, bütün bunları Sayın Muhbir Vatandaşlar bilmez. Uluslararası belgeleri günü gününe izleyen ve yılı yılına okutan hocalar bilir.

Dördüncü Husus

Çok daha vahimine s.5’in başında geliyoruz. İddianame şöyle diyor: “*Türkiye’de bu unsurların dışında bulunan ve bu Devletin kuruluşunda rol oynayan ve sınırları içinde yer alan, vatandaşı olan bütün unsurlar ‘azınlık’ olmayıp Devletin asli, egemen unsurudur*”.

Tekrar soruyorum: Bir İddianamede devletin o unsuru nedir, bu unsuru nedir, bunlar ne arıyor? Bunlar söylemek suç mudur? Hangi maddeye girer?

Devam edelim. Bu inanılmaz, feci bir ifadedir Muhterem Yargıcım. Savcılığın, “*bu unsurlar*” demekle kastettiği, Türkiye Cumhuriyetinin gayrimüslim vatandaşlarıdır! “*Bu unsurların dışında*” diyerek de, Müslüman vatandaşları tanımlıyor!

Yani Savcılık, açık açık ve hiç çekinmeden, Türkiye’nin Müslüman vatandaşlarını “*Devletin asli, egemen unsuru*” sayıyor, onların dışında kalan gayrimüslim yurttaşlarımızı da “*talî*” unsur. Yani ikinci sınıf ve “*egemen olmayan*” unsur.

Acaba Savcılık, kalkıp da bize hiçbir kanıt göstermeden attığı suçu bizzat kendisinin burada işlediğinin, yani **bölücülük** yaptığının farkında mıdır? Bu, halkın ırk ve din bakımından farklı özelliklerine sahip bir kesimini diğeri bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa tahrik etmek değil de, nedir?

Hani “Egemenlik kayıtsız şartsız millette” idi? Yoksa Savcılığa göre farklı dinden olan yurttaşlarımız bu egemen olan milletin bir parçası değil mi? Bu nasıl bir millet, nasıl bir egemenlik, daha da ötesi, nasıl bir insanlık anlayışıdır?

***

Tabii, şu anda söyleyeceğim husus, Savcılığın daha da hoşuna gitmeyecek:

Acaba kendisi, bu ayrımcı tutumunun, Millet Sisteminin kendi zihniyetinde hâlâ devam etmesinden kaynaklandığının farkında mıdır?

O Millet Sistemi ki, 1454’te ihdas edilmiş ve 1839’da Tanzimat’la birlikte resmen kaldırılmıştı. O Millet Sistemi ki, Osmanlı uyruklarını iki gruba ayırıyordu: Millet-i Hakîme, yani Müslümanlar, ve Millet-i Mahkûme, yani ikinci sınıf tebaa olan gayrimüslimler².

² Bilal Eryılmaz, *Osmanlı Devletinde Millet Sistemi*, İstanbul, Ağaç Yayıncılık, Mart 1992, s.13.

Burada, ne olur ne olmaz diye hemen bir parantez açıyorum, çünkü bu konulara hiç aşına olmadığı anlaşılan Savcılık “mahkûme”yi “mahkûm edilmiş kadın” sanabilir. Burada “hakime” ve “mahkûme” terimleri Arapça “hüküm” sülalesinden gelir ve birincisi “hüküm veren”, ikincisi ise “hakkında hüküm verilen” demektir. Birincisi ism-i faildir. İkincisi ism-i mef’uldür; “mahkûm edilmiş” anlamına falan gelmez; parantezi kapıyorum.

Bir Türkiye Cumhuriyeti savcısının, 1 Kasım 1922’de ortadan kaldırılan Osmanlı İmparatorluğunun temel direği olan Millet Sistemi’ni resmî iddianamesine temel direk yapması üzücü-ötesidir ve ne yapmak gerekir, gerçekten kestiremiyorum.

Beşinci Husus

Gelelim bir başka vahim duruma.

s.5’in başında İddianame, Lozan’ın 39/4 maddesinin yalnızca gayrimüslim Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarını kapsadığını iddia ediyor. Biz ise Rapor’umuzda “Bütün TC yurttaşlarını” kapsadığını ve onlara hak getirdiğini belirtmiştik. Ben bunları Savcılığa uzun uzun anlatmışım da.

Tekrar soruyorum: Lozan’ın hangi vatandaşları kapsadığı İddianameyi niçin ilgilendiriyor? Lozan’ın tahlili sonucu şunu veya bunu söylemek hangi maddeye göre suç?

Yalnız, burada biraz duralım, çünkü Bektaşî fıkrasında da denildiği gibi, yanlışlık öyle ufak tefek çakıllarla kazınarak düzeltilecek türden değil.

Önce maddeyi okuyalım: “*Herhangi bir Türk vatandaşının, gerek özel gerekse ticaret ilişkilerinde, din, basın ya da her çeşit yayın konularıyla açık toplantılarında, dilediği bir dili kullanmasına karşı hiçbir kısıtlama konulmayacaktır*”

Şimdi, hukuk aşkına, “Herhangi bir Türk vatandaşı” ne demektir? “Gayrimüslim Türk vatandaşı” mı demektir? Antlaşmayı yazanlar öyle anlaşılmasını isteseler öyle yazamazlar mıydı? Yanlış mı yazmışlardır?

Ama burada gerçekten ciddi bir sorun karşısındayız. Eğer Savcılık Sayın Muhbir Vatandaşların etkisi altında kalarak yazmış değilse bunu, ki zaten bizatihi bu durum başlı başına vahim bir durumdur, yalnızca 2 olasılık vardır:

1) Ya kendisi okuduğunu algılamamıştır,

2) Ya da Savcılık siyaset biliminde “ideoloji körlüğü” veya “ideolojik atgözlüğü” olarak adlandırılan bir durumla malûldür, ki bu bizim ve herkes için daha feci bir durum teşkil eder.

Çok açık söyleyeceğim:

Savcılığın ideolojisi kendisini ilgilendirir. Bu ideoloji, bireysel hakları ve özellikle de ifade özgürlüğünü mümkün olduğu kadar kısıtlamak yönünde olabilir ve görüldüğü kadarıyla da böyledir. Fakat kendisi, bu ideolojisini resmî İddianameye yansıtamaz, yansıtmaması gerekirdi.

Bu, vazifeyi suiistimaldir.

***

Burada bir an durmalıyım. Burası fevkalade önemli. Bu meseleyi halletmeden diğer konulara devam edemem. Uzunca bir parantez açıyorum:

Hemen söyleyeyim: Bizim Raporumuz bir ideoloji ürünüdür. İnsan haklarını her şeyin üstünde tutan demokratik ideolojinin ürünüdür. İnsan Hakları Danışma Kurulu yönetmeliğinin 5. maddesi bir görev vermiş, “İnsan haklarını geliştirmek için raporlar ve etüdler hazırla” demiş, biz de hazırlamışız.

Bunu belli bir bakış penceresinden, yani insan hakları ideolojisinden yapacağız. Var mı tersini iddia edebilecek şahıs? Var mı, “bakış penceresi” kavramı ile “ideoloji” kavramı farklı kavramlardır diyebilecek bilimsel görüş sahibi?

“Mevcut durum” ile “olması gereken durum” arasındaki çok geniş sosyolojik ilişkiyi incelemek istediğimiz için, bizim Raporumuz alabildiğine ideolojiktir.

***

Fakat Savcılık, “mevcut Rapor” ile “mevcut hukuk” arasındaki çok net ve dar ilişkiyi inceleyen bir kişi, yani hukukçu olarak, asla ve kat’a ideolojik İddianame düzenleyemez. Kaldı ki, ideolojik olmanın üstüne, bu İddianame bir de duygusaldır.

Yani, bir iddia makamı ancak şunu yazabilir:

“Efendim, sayın Rapor yazarı, şu şu kanıtların gösterdiği gibi, şu şu cümleleri sarfetmiştir. Rapor’un genel bağlamı ve üslubu açısından bakıldığında, bu cümleler, ceza kanunumuzun hakareti cezalandıran şu şu maddesinin şu şu fıkrasını, şiddete ve suça teşviki cezalandıran şu şu maddesinin şu şu fıkrasını açıkça ihlal etmektedir. Yargıtayımızın şu şu içtihadı da bu yöndedir. Bu ifadelerin eleştiri mahiyetinde mütalaa edilmesini mümkün kılacak bir yasa maddesi de bulunmamaktadır. Dolayısıyla, şu şu maddelerden cezalandırılmasını talep ederim”.

Budur bütün yapabileceği. Yoksa, biraz sonra yine A’dan Z’ye teşhir edeceğim gibi, 7 sayfalık bir Rapor’a karşı yazdığı 10,5 sayfalık İddianamede: “Efendim falanca devlet böyle yapıyorken Rapor yazarının bunu yazması onun niyetinin kötü olduğunu göstermektedir, yok, azınlıklar hakkında söyledikleri kaos doğurursa, yok devleti parçalarsa, yok milleti bölerse...”.

Savcılığın, bir tek, “Allah korusun, ya gözüne girerse” demediği kalmış. Muhterem Yargıcım, bunlar vahim, hatta gülünç şeylerdir. Bu iddianame fuzulî şâgildir. Hepimizi fuzuli işgal ediyor. İşgal-name’dir.

Bu “niyet” meselesine, daha ayrıntılı olarak ve Zanardelli Raporu vesilesiyle birazdan geri döneceğim.

***

Acaba Savcılık “Ben memleketi kurtarmak istiyorum” gerekçesiyle olaya böyle yaklaşmış olmasın? Haa, o zaman daha da affedilmez bir hata yapmıştır. Hemen açıklayayım:

Hukukçular memleketi kurtarmaya soyunamazlar. Nasıl Silahlı Kuvvetler soyunamazsa, nasıl Emniyet soyunamazsa, nasıl Üniversiteler soyunamazsa.

Bir memleket, kolektif olarak, işbirliğiyle korunur. Memleketi dışarıya karşı Türk Silahlı Kuvvetleri, içeriye karşı da Emniyet kuvvetleri korur. Cehalete karşı örneğin Milli Eğitim Bakanlığı ve Üniversiteler. Adaletsizliğe karşı Yargı.

Yargı tek başına memleketi kurtarma işine kalkıştığı zaman olmaz efendim. Yahut da, böyle olur işte. Aptessiz namaz gibi.

***

Biz bu ülkeyi kurtarmaya kalkan ne iddia makamları gördük bugüne kadar.

Bir askerî savcı çıktı 1980'lerde, iddianamesinde:

"Efendim, doğuda kar yağar, sonra donar, bu kar üstüne basılınca kart-kurt eder, Kürt lafı buradan çıkmıştır, Kürt diye bir grup yoktur!" dedi. Askerî darbe vardı, anladık dedik. İçimizden "Ördek Hayri fıkrasını duymamış bu iddia makamı" dedik.

Bir diğeri çıktı 1970'lerde, iddianamesinde:

*"Türk ve Kürt kelimeleri aynı harflerin bir araya gelmesinden meydana gelen birleşik ortak bir değerdir"*³ diyerek bizi aydınlattı: Aynı T, Ü, R, ve K harflerinin iki kelimedede farklı dizildiğini, bu nedenle Kürtlerin aslında Türk olduğunu öğretti hepimize.

Aynı askerî savcı, bu da yetmedi, şunu diyebildi aynı iddianamede, inanması biraz güçtür, onun için aynen okuyorum:

*"Türk milliyetçiliği Anayasamıza göre asla ırkçı değildir. Bilakis, soyut bir ırkçı görüş yerine birleştirici, aynı hars ve aynı kader birliğine dayanan ülkücü, ilerici bir milli ırkçılığı kabul etmiştir"*⁴ dedi. Askerî darbe vardı, çarnaçar ona da anladık dedik.

Ama 2006'da artık anlamıyoruz. Çok şükür artık askerî diktatörlük yok. AB yolunda ilerleyen Türkiye var.

***

Şimdi, Savcılığı rahatlatacak bir hususu dile getirerek parantezi artık kapatayım:

Efendim, her ülkede bir sarkaç vardır. Bu sarkacın salındığı iki uçtan birinde "İnsan Hakları Devleti", ötekinde "Milli Güvenlik Devleti" yer alır.

Sarkaç ikincisine doğru salındığı zaman, İnsan Hakları Devleti biter, mahvolur.

Ama birincisine doğru salındığı zaman Milli Güvenlik Devleti bitmez, mahvolmaz. Tam tersine, güçlenir. Çünkü insan haklarının güçlü olmadığı ülkelerde insanlar birer "Zoraki Vatandaş"tır. Oysa, alt kimliklerine saygı gösteren İnsan Hakları Devletinde kendilerini "Gönüllü Vatandaş" hissederler.

Zoraki Vatandaş üzerine bina edilmiş bir devlet her an çökebilir. Berlin Duvarı gibi çöker alimallah. Çünkü her vatandaşın başına bir süngülü adam dikemezsiniz.

Gönüllü Vatandaş dayanan bir devlet huzur içindedir. Sağır kulağının üzerine yatıp rahat uyuyabilir.

***

Her şeyi bir tarafa bırakınız.

Savcılık, iddianame yazmadan önce, Türkiye'yi bugüne getiren anayasal gelişmelerin ilki olan Tanzimat Fermanına bir göz atmış olsaydı, o da kendisine yetecek idi. Nitekim, 1839 tarihli bu Ferman da benim sarkaç hakkında söylediklerimi başka kelimelerle ve aynen şöyle söylüyor:

"Hangi insan, hayatı ve şerefi tehlikede olduğu takdirde, karakteri şiddete karşı olsa bile şiddete başvurmaktan ve dolayısıyla devlete ve memlekete zarar vermekten kendini alıkoyabilir? Halbuki, tersi durumda, eğer bu insan bu bakımdan tam bir

³ İddianame tarih 23.10.1971, no. 1971/160 (1971/130); Esas no: 1971/144 (1971/33-30), Karar no: 1971/100. Bkz. *DDKO Dava Dosyası-1*, Ankara, Komal Yayınları, 1975, s.22.

⁴ Aynı yapıt, s.24.

emniyet içindeyse, sadakat yolundan ayrılmayacak ve bütün hareketleri devletin ve kardeşlerinin iyiliğine hedeflenmiş olacaktır”

Fakat Savcılık, anlaşıldığı kadarıyla, bu İddianameyi yazmadan önce yalnızca Sayın Muhbir Vatandaşların ihbar dilekçelerini okumuştur.

Parantezi kapıyorum ve tekrar Lozan Md. 39'a dönüyorum.

***

Gerek Savcılık, gerekse başka iddia makamlarının başka davalarda da aynı vahim hatayı tekrarlamamaları için, bu konuda birtakım teknik bilgiler vermek gerekiyor.

Türkiye’de kimse Lozan’ı okumamıştır, ama tabii ki ezbere biliyordur. Bu yüzden verilecek bilgi çok ama, yalnızca burada şart olanları anlatacağım.

Lozan’da getirilen azınlık haklarını içeren 37. ilâ 44. maddelerin oluşturduğu III. Kesimin başlığının “Azınlıkların Korunması” olduğuna bakıp da, burada yalnızca azınlık haklarından bahsedildiğini sanmak kolaycılıktır. Böyle kolaycılıklar çoğu zaman insanı fena yanıldır. Çünkü bu kesimde 4 ayrı hak grubuna haklar getirilmektedir:

- a) Gayrimüslim TC vatandaşları ;
- b) Türkiye’de oturan herkes.
- c) Tüm TC vatandaşları;
- d) Türkçeden başka dil konuşan TC vatandaşları.

Konumuz olan bu 39. madde, bu 4 hak grubunun dördünü de barındıran, laboratuvar gibi bir maddedir. Çünkü:

- birinci fıkrası (a)nın haklarını,
- ikinci fıkrası (b)nin haklarını,
- üçüncü ve dördüncü fıkraları (c)nin haklarını,
- beşinci yani son fıkrası ise (d)nin haklarını konu eder.

Bu, III. Kesimin diğer maddelerinin neredeyse tamamında da bu böyledir. Yani başlık “Azınlıkların Korunması” olduğu halde buraya yalnızca azınlıkların değil, bütün vatandaşların, hatta ülkede bütün oturanların, kısacası herkesin hakları, teknik terimiyle “insan hakları” da yerleştirilmiştir.

Bu niye böyledir? Bunun birkaç nedeni vardır, üç ayrı kitabımda ayrı ayrı yazdım ama, burada zamanınızı almamak için yalnızca iki sebep söyleyeceğim:

1) “İnsan hakları” uluslararası belgelere ilk kez 1945 BM Antlaşmasıyla girmiştir, yani Lozan’ın imzalandığı 1923 yılında uluslararası belgelerde bu haklar kavram olarak bile bulunmaz. Oysa “azınlık hakları” 1606 Viyana Antlaşmasından bu yana uluslararası antlaşmalara konudur. Bu nedenle, insan hakları da içeren bu kesimin başlığı “Azınlıkların Korunması” olarak konmuştur.

2) “Azınlık” terimi spesifik (özel) değil, jenerik (genel) bir terimdir. Uluslararası bir antlaşmadaki spesifik terimler yorumlanırken, antlaşmanın yapıldığı tarihteki anlamları dikkate alınır. Ama jenerik terimler yorumlanırken, bunların anlamı, antlaşmanın yapılmasından bu yana geçen zaman içinde uluslararası hukukta meydana gelen bütün gelişmelerin ışığında belirlenir.

Nitekim, Uluslararası Adalet Divanı, Yunanistan'ın Türkiye aleyhine açtığı Ege Kıta Sahanelığı davasında verdiği 1978 kararında Yunanistan'ın iddiasını reddetmiştir. Çünkü Yunanistan'ın sözünü ettiği “*ülke statüsüne ilişkin uyuşmazlıklar*” terimi jenerik bir terimdir ve artık 1928'deki anlamıyla değil, davanın görüldüğü 1978'deki anlamıyla yorumlanacaktır (karar paragraf 77-80). Bu nedenle, Lozan'ın yapıldığı 1923 tarihinde “insan hakları” kavramı uluslararası literatürde bulunmadığı halde, “azınlık hakları” terimi 2006 yılında artık bir parçası olduğu “insan hakları” kavramını da ifade eder biçimde ele alınacaktır.

Nitekim, örneğin Lozan Md.39/2 şöyle diyor: “*Türkiye’de oturan herkes, din ayrımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşit olacaktır*”: Şimdi bunu kim kalkıp da “azınlık hakkı” diye yorumlayacak, görmek isterdim. Çünkü burada “çoğunluk”tan bile bahsedilmiyor. “Vatandaş”tan bile bahsedilmiyor, yabancı olsun vatandaş olsun “Türkiye’de oturan herkes”in haklarından bahsediliyor.

Biliyor musunuz ki, bu 39/4 Lozan Konferansında Ankara Hükümeti delegasyonunun teklifidir?

Biliyor musunuz ki bu 39/4 uygulansaydı, yani devlet Lozan'ın bu maddesini bugüne kadar ihlal etmeseydi, bugün ülkemizde Türkçeden başka dillerde radyo ve televizyon yayını yapma sorunu diye bir problem olmayacaktı?

Düşündünüz mü ki, sorun çıkmayınca, sonuç olarak Kürt milliyetçiliği güçlenmeyecekti?⁵

Altıncı Husus

Bu hususu biraz ayrıntılı anlatmak zorundayım. Ama hiç merak etmeyiniz, sıkılmayacaksınız. Zaten yukarıda da biraz işaret verdim.

s.5'te İddianame şöyle demektedir: “*Fransa Devletinin bir uygulamasının da göz önüne alınması... Rapordeki niyeti ortaya koyacaktır*”.

Muhterem yargıcım. Bizim niyetimizin ne olduğu İddianameyi nasıl ilgilendirebiliyor? Bu yetkiyi Savcılık nereden, hangi hukuk metninden alıyor?

Ben size nereden almadığını arz edeyim:

1) Her şeyden önce, ceza hukukunda kıyas yapılamaz. Onun için hiçbir ceza hukuku metninden alamaz bu yetkiyi.

TCK md.2 kanun maddeleri arasında bile kıyası yasaklarken, bir devletin uygulamasına bakılarak bir Rapor'un niyeti nasıl ortaya konabilir, ya da buna benzer bir genişletici yorum nasıl yapılabilir?

2) Daha önemlisi: Doç. Dr. Sami Selçuk'un yazdığı gibi, ceza hukuku bireylerin amaçlarıyla, erekleriyle, niyetleriyle, saikleriyle ilgilenmez.

Savcılık bunları bilmiyor mu? İki olasılık var:

⁵ Lozan hakkındaki bu bilgiler için şu üç yapıta bkz: *Türk Dış Politikası – Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*, Editör B.Oran, Cilt I, 10. basım, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005, s.225-231; B.Oran, *Türkiye’de Azınlıklar – kavramlar, teori, Lozan, iç mevzuat, içtihat, uygulama*, 3. basım, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s.61-80; B.Oran, *Küreselleşme ve Azınlıklar*, 4. basım, Ankara, İmaj Yayınları, 2001, s.152-162.

a) Bu ilke yeni TCK'yla getirilmiş olabilir, yani henüz kanun adamlarımız nüfuz edememişlerdir.

Hayır efendim, bu ilke, bundan tam 120 yıl önce, bizim ceza kanunumuzun kaynağı olan İtalyan Ceza Kanunu hakkında yazılmış olan Zanardelli Raporunda aynen şu cümleyle geçer:

“İnsan eylemlerinin iç saiklerini araştırmak, ceza adaletinin işi değildir”.⁶ 120 yıl, bunu öğrenmek için yeterli zamandır.

b) Yahut da Savcılık bu ilkeyi biliyordur. Bilerek yapıyordur...

Bunları mahkemeniz değerlendirecektir. Ama ben bu niyet meselesini burada bırakmayacağım. Tekrar buraya döneceğim.

3) Fakat benim burada asıl gelmek istediğim nokta, daha bile vahim bir nokta.

Savcılık, daha önce de söyledim, uzmanı olmadığı anlaşılan uluslararası hukuk konuları üzerinde fikir serdederek yine kendisini ve temsil ettiği makamı ve dolayısıyla Türkiye Cumhuriyetini zor durumda bırakıyor. Bakınız nasıl:

a) Yanlış bilgi sunuyor.

Önce, Fransa'nın “Avrupa Bölge veya Azınlık Dilleri Misakı”nı imzalamadığını yazıyor. Oysa Fransa bu sözleşmeyi 1999'da imzaladı. Üstelik, bir de “yorum beyanı” koyarak. Sadece, ratifiye etmeden yani onaylama işlemini yapmadan önce bir anayasa değişikliğine gitmenin gerekip gerekmediğini Anayasa Konseyine sordu. Bu Konseyin kararı üzerine onay işlemi ertelendi.

Paraf başka, imza başka, ratifikasyon başka, iç hukuka yansıtma (infaz) yine başkadır.

b) Fransa'daki uygulama konusunda daha da yanlış şeyler söylüyor.

Örneğin, ECRI adlı Avrupa Konseyi kurumuna Fransa'nın verdiği yanıtta bahsederken, *“Fransa[da]... etnik köken, ırk ve din ayrımı yapılmaksızın tüm vatandaşlar yasa önünde eşittir. Azınlık, Fransız hukukuna yabancıdır”* gibi ifadeler aktarıyor.

Tekrar soruyorum: Bütün bu örneklerin İddianamede işi ne? Ne yazmak istiyor? Bunlar vazifesi midir?

Ama mademki kendine vazife edildi, hemen bilimsel açıdan ele alalım; bu da bizim hakkımız.

Bir kere, bu aktarım eksik. Eksik olan her şey gibi de, yanlış. Bazı şeyleri saklıyor.

İddianamenin aktardığı gibi, evet, Fransa hakikaten şöyle demiştir: *“Azınlık kavramı Fransız hukukuna yabancıdır”*. Ama, İddianamenin ifadesi, *“azınlık hakları”*nın Fransa'ya hiç de yabancı falan olmadığını saklamıştır. Açığa çıkartalım:

Yukarıda belirtmiştim: Savcılık, sosyolojik bir olgu olan “azınlığın varlığı” ile hukuksal bir olgu olan “azınlığın statüsü” ayrımı yapmadığı için, Fransa'da dil ve din azınlıklarına artı haklar tanındığını da bilmemektedir. Fransa Cumhuriyeti jakoben zevahiri kurtarmak için “azınlık kavramı”nı bir eliyle reddetmeyi görev bilir, ama diğer eliyle kucak kucak “azınlık hakları” verir ve uygular.

⁶ Sami Selçuk, *Özlenen Hukuk / Yaşanan Hukuk*, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 2002, s.206, dn.15.

Şimdi, söylediklerimi örneklerle kanıtlayayım, çünkü bu bir İddianame değil, İspat-name. Bu Karşı-İddianamenin başında öyle söz verdim, öyle yapmayı sonuna kadar sürdüreceğim

***

Fransa'da Dilsel Azınlık Hakları

Önce şunu belirteyim: Ben burada, Türkiye'yle karşılaştırma yapabilmek için, yalnızca Metropolitan Fransa denilen, bizim bildiğimiz Avrupa'daki Fransız topraklarını anlatacağım.

Yoksa, kalkar da Fransa'nın "Deniz Aşırı Topraklar" diye adlandırdığı yerleri de katarsam, bu azınlık hakları oralarda fevkalade daha belirgin ve fevkalade daha yaygın uygulanmaktadır, Fransa'yı merkezîyetçi bir üniter devlet bellemiş olanlar sekte-i kalpten gidebilirler. O kadar ki, örneğin Yeni Kaledonya bölgesinde Fransızca dili birinci değil, yerel dillerin yanında ikinci dildir, uzatmıyorum.

***

İddianame, burada da kulaktan duyma ve tabii yanlış hususlar ileri sürüyor:

"Fransa Dilleri" kavramı

Evet, Fransa Anayasasının 2. maddesi şöyledir: "*Cumhuriyetin dili Fransızcadır*".

Bu kadarı, Savcılığı sevindirecek bir husus, çünkü bizim anayasamızın 3/1 maddesindeki "*Dili Türkçedir*" ibaresini hatırlatıyor.

Fakat Savcılığın bilmediği ve öğrenince hiç sevinmeyeceği husus şudur: Fransa'da bir de "**Fransa Dilleri**" kavramı vardır. Hani, bizde olsa, "Türkiye dilleri" diyecektik, öyle. *Les Langues de France*.

Fransa Kültür ve İletişim Bakanlığı bünyesinde bulunan ve eski adı "Fransızca Dili Genel Delegasyonu" olup 16 Ekim 2001'de "Fransızca Dili ve Fransa Dilleri Genel Delegasyonu" (*Délégation Générale à la langue française et aux langues de France*) olarak değiştirilen resmî kurum⁷, "Fransa Dilleri" kavramını şöyle tanımlamaktadır:

*"Fransa dilleri terimiyle kastedilen, Cumhuriyet topraklarında Fransa yurttaşlarınca geleneksel olarak konuşulan ve hiçbir devletin resmî dili olmayan, **bölge veya azınlık dilleridir.**"*

Bu bölge ve azınlık dillerinin sayısı, Deniz Aşırı Topraklar da katıldığında, 75'in üstündedir. Yalnızca Metropolitan Fransa'dakiler 16 tanedir ve bunlar "Bölgesel Diller" ve "Teritoryal Olmayan Diller" diye ayrılır.

"Bölgesel" Fransa Dilleri 10 tanedir: Alsas dili, Bask dili, Breton dili, Katalan dili, Korsika dili, Batı Flamanca, Mozel Fransik dili, Frankoprovansal dili, Oy dilleri, Ok dilleri (Oksitan).

⁷ Délégation Générale à la langue française et aux langues de France, *Le Corpus juridique des langues de France*, Etude réalisée par Violaine Eysséric, Paris, Avril 2005, s.67.

“Teritoryal Olmayan” Fransa Dilleri 6 tanedir: Diyalektal Arapça, Batı Ermenicesi, Berberce, Jüdeo-İspanyol dili, Romani (Çingene) dili, Yidiş (Yahudi) dili.⁸

Bu dillerin konuşulması, yazılması, yayınlanması, sanat konusu yapılması, vb. tamamen serbesttir.

1951 yılında çıkan Yerel Dil ve Diyalektlerin Öğretimi Hakkında “Deixonne” Yasası bunların arasından Breton, Bask, Katalan ve Oksitan dillerinde öğretim yapılabileceğini ilan etmiş (md.10), bu dillerin hangi üniversitelerde öğretim ve araştırma konusu yapılacağını da saptamıştır (md.11).

16 Ocak 1974 tarihli kararnameyle Korsika dili⁹, 30 Mayıs 2003 tarihli idari kararlar da (*arrêt*) Alsace-Moselle’de konuşulan azınlık dili (Alsasça) eğitim konusu (*l’objet d’un enseignement*) olabilecek diller arasına katılmıştır¹⁰.

Efendim, Savcılık bunları da bilmiyor olabilir. Çünkü, tarihlere dikkat ederseniz, bunlar da kendisi öğrenciliği bitirdikten sonra oluşan gelişmelerdir. Ama kanunu bilmemek mazeret olmadığı gibi, bilimsel gelişmeleri bilmemek de mazeret değildir. Hadi, mazeret olsun, sormamak mazeret değildir. Ben Savcılık makamında 2 saat ifade verdim. Bilgi arz etmeye âmâde vaziyette.

***

Burada bir parantez açıp, **Alsace-Moselle** bölgesi ve burada konuşulan azınlık dili hakkında kısa bilgi vereyim. Özür dilerim, bazı tüyler diken diken olacak, ama kabahat bendenizin değil. Fransa’yı Türkiye’ye kıyasla örnek gösteren ben değilim.

Fransa’nın Almanya sınırında bulunan bu bölge, aynen 1918-39 arası Türkiye’den ayrılan ve sonra dönen Hatay gibi veya 1878-1918 arası Rusya’ya geçip sonra geri dönen Kars-Ardahan gibi, 1871’de Almanya’nın kurulması ve Fransa’yı yenmesi üzerine Almanya’ya verilen ve ancak 1918’de Fransa’ya geri dönen Alsace-Lorraine’in bir parçasıdır.

Aşağıda anlatacağım azınlık ayrıcalıklarının geçerli olduğu bu yer, Alsace ilinin tamamından ve Lorraine ilinin Moselle kesiminden oluşur.

Burada konuşulan dil, dil uzmanlarına göre ayrı bir dil olmayıp, Almancanın bir diyalektidir. Buna rağmen, hemen yukarıda da belirttiğim gibi bu diyalekt “Fransa Dilleri” kapsamında bir azınlık dili olarak kabul edilmiştir ve bunun sağladığı bütün ayrıcalıklardan (artı haklardan) yararlanmaktadır. Biraz aşağıda anlatacağım gibi, Fransa’nın bu bölgesinde insanlar özel ve kamusal yaşamlarında bu dili kullanırlar ve, anlatmadan inanması güç gelecek ama, Alman hukuku altında yaşarlar.

***

Şaşıрма olmaması için tekrar edeyim de öyle devam edeyim: İddianame tarafından, dünyanın en üniter ülkesi olarak Türkiye’ye kıyasla örnek gösterilen Fransa’dan bahsetmeye devam ediyoruz.

Belediyelerde, belediye nizamnamesi öngördüğü takdirde Alsas diyalekti kullanılır.

⁸ *Les langues de France: un patrimoine meconnu, une réalité vivante*, Fransa Kültür ve İletişim Bakanlığının web sayfası: www.culture.gouv.fr/culture/dglf/lgfrance/lgfrance_presentation.htm

⁹ www.languefrancaise.net/dossiers/dossiers.php?id_dossier=45

¹⁰ *Corpus...*, s.18.

Bu bölgede kurulmuş dernekler de faaliyetlerinde Alsat dili kullanırlar. 1993'te Colmar İstinaf Mahkemesi, bir derneğin genel kurulunun Alsat diyalektinde yapıldığı gerekçesiyle açılan davada, bu genel kurul kararlarının iptalini reddetmiştir. Bu tarihten sonra derneklerde Alsatça kullanılmasında bir engelin bulunmadığı kabul edilmiştir.

Alsatça, Alsace'daki kamu kurumlarında da yasak değildir. 4 Ağustos 1994 tarihli, Fransızca Dilinin Kullanılmasına Dair "Toubon" Yasası; eğitimde, iş ilişkilerinde ve kamu hizmetlerinde Fransızcanın kullanılmasını zorunlu kıldığı halde Alsace'da bu böyledir. Çünkü bu yasanın 21. maddesi şöyle der:

*"İşbu yasanın hükümleri, Fransa'nın bölgesel dillerine ilişkin yasama metinlerine ve düzenlemelerine karşı uygulanamaz ve bu dillerin kullanılmasına engel oluşturmaz"*¹¹. Dolayısıyla, bu bölgede kamu kurumlarında da yerel dilin sözlü olarak kullanılmasının yasak olmadığı sonucuna varılmıştır ve uygulama böyledir.

Bölgede, 1919'dan bu yana seçim ve propaganda afişleri de Fransızca ve Almanca basılmaktadır¹².

10 Ağustos 1979 tarih ve 1619 sayılı genelgeden bu yana, karayolları üzerine dikilmiş levhalara yerleşim yerlerinin isimleri Fransızcanın yanı sıra bu dillerde yazılabilir¹³. Alsace'ta Strasbourg'un tarihî kesiminde sokak isimleri iki dildedir.

Yargıda Durum

Yargıdaki durum da bir Türkiyeli için dehşet vericidir.

1919, 1922 ve 1928 tarihli cumhurbaşkanlığı kararnameleri, mahkemelerde savunmaların Fransızca, Almanca veya yerel diyalektle (Alsatça) yapılabileceğini belirtmiştir.

Yine aynı kararnamelere göre noter belgeleri, eğer taraflar Fransızca'yı yeterince bilmediklerini beyan ederlerse, Alsat diyalektinde düzenlenebilir.

Yargıç isterse, Fransa'da mahkemede tarafların doğrudan doğruya azınlık dilinde konuşmaları da mümkündür. Çünkü yeni Hukuk Muhakemeleri Usulü Yasasının 23. maddesine göre: *"Yargıç, tarafların kullandığı dili biliyorsa, ayrıca bir çevirmen getirtmek zorunda değildir"*¹⁴.

Eğitimde Durum

Eğitimdeki durum daha da çarpıcı: Bu azınlık dilleri özel ve resmî okullarda okutuluyor.

¹¹ *Corpus...*, s.68.

¹² Strasbourg'da Max Bloch Üniversitesinde öğretim üyesi Doç. Dr. Samim Akgönül'le mülakat, 10 Ocak 2006.

¹³ *Corpus...*, s.71.

¹⁴ *Corpus...*, s.71 ve 79.

Fransız topraklarının tamamında, Milli Eğitim Bakanlığının 2002 yılı verilerine göre 250.000 öğrencinin okuduğu¹⁵ bu dillerin özel okullarda isteyen öğrencilere öğretilmesi anaokulundan itibaren serbesttir. O kadar ki, örneğin Bask ve Alsas-Moselle bölgelerinde isteyen anaokulları ve ilkokullar eğitimi tamamen Bask veya Alsas dilinde verebilirler; hiçbir hukuksal engel yoktur. Orta öğretimde de durum aynıdır. Bazı okullar ise bu dillerde dersler sunmakla yetinirler.

Devlet bu sisteme mali katkı yapar. Örneğin Bask dili bölgede yüzde 70 oranında devlet, yüzde 30 oranında ana-babalar tarafından finanse edilmektedir¹⁶.

Devlet okullarında veya devletle sözleşmeli okullarda ise bu dersler, aynen yabancı dil dersleri gibi, haftada iki saatle sınırlıdır.

“İki Dilli” (*bilingue*) denilen türde her düzeyde (ana, ilk, orta düzeyde) okullarda ise, 31 Temmuz 2001 tarihli idari karar gereğince derslerin yarısı Fransızca, yarısı azınlık dilinde okutulur¹⁷. Bu okullarda “bölgesel diller” diye ayrı bir bölüm de vardır. Nitekim Alsace-Moselle’de kimi okullar yarı yarıya Almanca (Alsasça) ve Fransızca eğitim verir.

Üniversiteye kadar durum böyle devam eder. Üniversitede de Edebiyat ve Bölgesel Diller bölümüne devam etmek mümkündür.

Kimi bölgelerde yalnızca azınlık dilinde eğitim veren yüksek öğretim kurumları mevcuttur. Örneğin Bayonne kentindeki Bask Etüdüleri Enstitüsü (*L’Institut d’Etudes Basques*) böyledir¹⁸.

Sözünü ettiğim bütün bu “Fransa Dilleri” için bütün bu dersler, normal ders saatleri içindedir, söylemeye gerek bile yok.

Kültür ve Sanatta Durum

Burada da durum aynı. Bu bölge ve azınlık dilleri yalnızca eğitim alanıyla sınırlı değil. Bu diller kültür, eğitim ve medya alanlarında korunuyor. Müzik, kitap, tiyatro, etnolojik zenginlik, arşiv, müze, sinema gibi çok çeşitli alanlarda Fransa devleti tarafından finanse ediliyor.

Örneğin, “Fransa Dilleri Kitaplığı” adlı program, bu Fransa Dillerinde yazılmış veya bu dilleri araştıran kitap alımı yapan kütüphanelere kredi vermek ve bu dillerde yayın yapacak yayınevlerine mali teşvikte bulunmak için kurulmuştur. Fransa’da bir işbölümü vardır: Milli Eğitim Bakanlığı Fransızca dilinin, Kültür ve İletişim Bakanlığı da “Fransa Dilleri”nin korunması ve geliştirilmesi için faaliyet gösterir¹⁹.

Dikkat buyrulursa, Korsika dilinden hiç bahsetmedim. Çünkü biraz aşağıda bu adadaki özerk idari statüyü anlattığım zaman, buradaki Korsika dili eğitiminin ve

¹⁵ *Le Monde* gazetesi, 04.10.2005.

¹⁶ www.uoc.es/euromosaic/web/document/basc/fr/i3/i3.html#3.1

¹⁷ *Corpus...*, s.18.

¹⁸ www.uoc.es/euromosaic/web/document/basc/fr/i3/i3.html#3.1

¹⁹ *Les langues de France: un patrimoine méconnu, une réalité vivante*, Fransa Kültür ve İletişim Bakanlığının web sayfası: www.culture.gouv.fr/culture/dglf/lqfrance/lqfrance_presentation.htm

genel yerinin ne durumda olduğu kendiliğinden anlaşılacak. Burada řu kadarını söylemekle yetineyim:

Korsika dili 1974'ten bu yana ilk ve orta dereceli okullarda ve ayrıca 1980'de açılan Corte Üniversitesinde okutulmaktadır. 1998 verilerine göre adadaki ilkokul öğrencilerinin yüzde 85'i okullarda ve özellikle de "iki dilli" 11 okulda Korsika dili öğrenmektedir.

Fransa'da Dinsel Azınlık Hakları

Savcılığın iddiasının aksine; Fransa'da dinsel azınlıklar da vardır, bu azınlıkların kağıda geçmiş ve uygulanan hakları da.

Fransa'da din ile devlet işlerinin birbirinden ayırılan 1905 yasasından sonra din konusunda standart bir uygulama olmuştur.

Ama Alsace-Moselle bölgesi hariç. Örneğın:

- Fransa'nın hiçbir yerinde ilk ve orta dereceli kamusal okullarda zorunlu veya seçimlik hiçbir din dersi okutulmaz; yasaktır. (Ama, bu okullar, isteyen ana-babanın çocuğuna okul dışında din dersi aldırabilsin diye çarşambaları tatildir, buna karşılık cumartesi okul vardır. Özel okullar din derslerine kendileri karar verirler).

Oysa, Alsace-Moselle bölgesinde ilk ve orta dereceli özel ve kamusal okullarda din dersi zorunludur. Yalnızca, ana-babalar, çocuklarının Katolik, Protestan, Yahudi veya Ahlak derslerinden hangisini seçeceğini saptayabilir²⁰;

- Fransa'nın hiçbir yerinde din adamları devletten maaş almazlar, devlet tarafından atanmazlar, müminlerin verdikleri bağışlarla geçinirler, devlet protokolünde de yer almazlar.

Oysa bu bölgede, Fransa'ca tanınmış üç din ve mezhebin (Katoliklik, Protestanlık, Yahudilik) din adamları devlet memurudur, devletten maaş alırlar, bunlara komünler lojman tahsis ederler. Katolik cemaati tarafından seçilen başpiskoposun atamasını bizzat Cumhurbaşkanı yapar. İki tanınmış Protestan kilisesi için de durum aynıdır. Yahudi cemaati tarafından seçilen başhahamı vali onaylar. Hahamların dışında, helal et kesimciye (*sacrificateur*) ve sünnetçiye de (*mohel*) devlet maaş verir. Bütün bu din adamları devlet protokolünde yer alırlar.

- Fransa'nın hiçbir yerinde dinsel mezarlık yoktur; bütün mezarlıklar belediyelere aittir ve hukuksal olarak farklı dinden insanlar karışık olarak gömülürler ve ayrılmaları da yasaktır. Örneğın Yılmaz Güney, Paris'in kuzey kesimindeki Père Lachaise mezarlığında herkesle birlikte yatmaktadır.

Oysa bu bölgede mezarlıklar dinsel mezarlıktır ve yanlarındaki dinsel yapıya aittirler. Bu nedenle Alsace-Moselle'deki mezarlıklarda "Müslüman Karesi" denilen özel Müslüman gömme alanları ayrılmıştır²¹.

²⁰ Jean-Luc Valens, "Le maintien d'un droit local en Alsace-Moselle", Quand la France se nomme diversité, Partie 2, *Problèmes politiques et sociaux*, no.909, Février 2005, s.46-47.

²¹ S.Akgönül'le mülakat.

Savcılığın bundan sonra artık hata yapmaması için ekliyorum: Türkiye'ye örnek olarak verdiği, "Azınlık kavramını reddeden" ve "Laik" Fransa'da İçişleri Bakanı aynı zamanda Din İşleriyle Görevli Devlet Bakanıdır. Alsace-Moselle dışındaki tüm bölgelerde bu sorumluluk büyük ölçüde sembolik olmakla birlikte, bu bölgede devletçe tanınmış bu inançlar, içişleri bakanının yani devletin resmî ve fiilî himayesi altındadır. Yani, hem mali hem protokoller açısından bu durum bu bölgedeki dinler ve mezhepler açısından bir dinsel ayrıcalık (artı hak) oluşturur.

Fransa'da Hukuksal ve Yönetmelik Azınlık Hakları

"Azınlık" kavramını tanımayı reddeden Fransa'da, bırakınız Deniz Aşırı Toprakları, Metropolen kesimde bile 2 azınlık kendi bölgelerinde özel hukuksal/yönetmelik artı azınlık haklarına sahiptir: Alsace-Moselle bölgesi ve Korsika adası.

"Dinsel ve etnik haklar", "özel temsil hakları", "özel yönetim hakları": Bunlar, azınlıkların talep ettikleri grup haklarıdır. Teoriye girmeyeceğim, vaktinizi almayacağım, Savcılığın okuduğunu söylediği ders kitabımda var, yalnızca sonucu söylüyorum:

Bunların içinde en ciddi olanı üçüncüsü yani "özel yönetim hakları"dır ve ulus-devletler bunu vermektense hiç hoşlanmazlar.

Neden hoşlanmazlar? Çünkü bu, azınlığın kendi kendini yönetmesi ve kendini "millet"ten soyutlaması demektir. Böyle durumlarda azınlık ya kimi konularda kararları kendisi alır, ya da daha ileri gider ve bu özerkliği teritoryal (sınırları belli bir toprak parçası) biçime sokarak belli bir bölgede uygular.

Benim Alsace-Moselle ve Korsika için burada bahsettiğim, bu sonuncu durum yani bu taleplerin en ciddi olanının en radikal biçimidir. Alsace-Moselle'de önemli bir ölçüde hukuksal artı haklar vardır, Korsika'da da doğrudan doğruya yönetmelik azınlık hakları. Görelim:

1) Alsace-Moselle²²:

a) Alsace-Lorraine'in Fransa'ya dönmesinden sonra, Alsace-Moselle'de Fransız ceza yasaları hemen yürürlüğe sokulmuş, ama Alman hukukundan gelen yerel yasaların bir kısmı korunmuştur. Fransa Yargıtayı, bu bizim için çok acayip durumu, 1937 yılında aldığı bir kararla "*Bu yasalar Fransız yasası haline gelmiştir*" diyerek tevil etmek zorunda kalmıştır.

Akıllılık da etmiştir. Bugün Fransa'da Alsace-Lorraine'de hiçbir azınlık sorunu yoksa, bu tür pragmatik akıllılıklar sayesinde.

²² Alsace-Moselle'deki hukuksal azınlık ayrıcalıkları konusundaki bilgiler için bkz. *Le Guide du Droit local: le droit applicable en Alsace et en Moselle de A à Z*, Paris, Publications de l'Institut du Droit Local/Economica, 2002 ; ayrıca S. Akgönül'le mülakat. Fransa'daki azınlık hakları için bkz. Norbert Rouland, Stéphane Pierre-Caps, Jacques Poumarede, *Droit des minorités et des peuples autochtones*, Paris, Presses Universitaires de France, 1966, s.307-345.

b) Almanya sınaileşmeye Fransa'dan önce başladığı için, sosyal güvenlik önlemleri açısından zamanının önünde olmuştur. Bölge Fransa'ya geçtikten sonra bu hukuk kuralları da muhafaza edilmiştir. Örneğin bu bölgede, sosyal sigortalıların yüzde 20 yerine yüzde 10 katılım payı ödedikleri ek bir sosyal güvenlik sistemi yürürlüktedir.

c) 19. yüzyıl Almanyasında belediye başkanı gerçek bir yönetim makamı niteliği taşıdığından, bölge 1918'de Fransa'ya geçtikten sonra da buradaki belediye başkanlarının yetkileri, Fransa'nın diğer belediye başkanlarınınkinden fazla olmuştur. Öyle ki, durum ancak 1982 yerel yönetim yasası sonucu eşitlenebilmiştir.

d) Bu bölgedeki dernekler Alman Medeni Kanununun çeşitli maddelerine tabidirler. Örneğin bölgesel hukuka göre kurulmuş bir dernek, kâr amacı güdebilir.

Buyurun size, "Artık o kadar da olmaz" dedirtecek bir örnek daha: Alsace-Moselle bölgesinde geçerli olan kimi yasalar, örneğin Yerel Dernekler Yasası Fransızcaya bile çevrilmemiştir; Almanca olarak durmaktadır. 1975'te İstinaf Mahkemesi, bu yasanın Almanca olması nedeniyle geçersiz olduğu yolundaki bir başvuruyu reddetmiştir.

10 Mart 1988'de Fransız Yargıtayı bir kararında şöyle demiştir: "*Kimi Almanca yerel hukuk metinlerini yürürlükte tutan 1 Haziran 1924 sayılı yasa, bunların uygulanmasını Fransızca olarak yayımlanmış olmalarına bağlamamıştır*". Yani Fransa'da uygulanan kimi yasalar yalnızca Almandadır.

Devam edelim: Bölgenin bu hukuksal ayrıcalıkları, "Azınlıkları reddeden" Fransa'daki Anayasa Konseyinden de onay görmüş ve Konsey bu azınlık ayrıcalıklarını "Cumhuriyet'in bölünmezliği" veya "yurttaşların eşitliği" ilkelerine aykırı saymamıştır.

2) Korsika²³:

Savcılığı asıl şaşırtacak, üzecek ve Fransa'yı kıyasen verip vereceğine pişman edebilecek asıl örneğe geldik. Çünkü Korsika adası Fransa'dan teritoryal olarak ayrı yönetilen bir birimdir.

O kadar ki, Deniz Aşırı Topraklar'da uygulanan farklı hukuktan esinlenen özel statüsü, Metropolitan Fransa ile bu Deniz Aşırı Topraklar arasına oturan bir yere sahiptir ve bugün Fransa'daki tek örnektir.

Burada da vaktinizi fazla almayacağım. Korsika'nın 1982, 1991 ve 2002 yasalarıyla yaşadığı değişiklikleri anlatmayacağım. Yalnızca şu andaki durumunu vereceğim. Korsika'nın ayrı bir hukuksal varlığı, ayrı bir Meclisi, ayrı bir yürütme organı vardır.

a) Korsika Teritoryal Kolektivitesi:

Ada, 1991 yılında getirilen "Korsika Teritoryal Kolektivitesi" (*Collectivité Territoriale de Corse*) adlı bir özel statüyle yönetilir. Mesela bizde, yok ya, Marmara Adasının özel bir statüyle yönetilmesi gibi.

²³ Korsika'daki azınlık ayrıcalıkları için genel olarak şu kaynaklardan yararlanılmıştır: Le Statut particulier de la Corse, www.corse.pref.gouv.fr/scripts/display.asp?P=COstatut ; Collectivité Territoriale de Corse, www.corse.fr/institution/assemblee/?id=1&id2=47 ; Présentation du statut de la Collectivité Territoriale de Corse, [www.eurisles.com/Textes/presentation/PresStatut CTC FR.html](http://www.eurisles.com/Textes/presentation/PresStatut_CTC_FR.html) ; Vie Publique.FR – Découverte des institutions, La Corse, www.vie-publique.fr/decouverte_instit/approfondissements/approf_083.htm ; La collectivité territoriale de Corse, <http://www.corse.pref.gouv.fr/scripts/display.asp?P=COloi91legis>

Bu statünün getirdiği yetkiler akla gelebilecek bütün alanları içine alır: ekonomik kalkınma, mali işler, tarım, ormancılık, turizm, enerji, konut, her türlü ulaşım ve taşımacılık, eğitim, yükseköğretim, araştırma, meslekî formasyon, her türlü okul inşası, mekânın düzenlenmesi, çevre koruması, yerel kalkınma, Korsika dili ve kültürünün geliştirilmesi, sanat ve kültür, devlete ait olmayan tarihsel yapıların korunması, vs..

Korsika Teritoryal Kolektivitesinin bu işleri, eskiden “ulusal” statüdeyken şimdi “teritoryal” statü kazanan yerel dairelerce yürütülür.

b) Korsika Meclisi:

Adanın sorunları, 1982’den bu yana Korsikalılar tarafından 6 yıllığına seçilen bir “Korsika Meclisi” tarafından tartışılır ve karara bağlanır. Yılda 3’er ay sürebilen 2 olağan toplantı yapan ve ayrıca olağanüstü de toplanabilen 51 üyeli bu Meclis kendi iç tüzüğünü yapar, Korsika bütçesini ve Korsika gelişme planını kabul eder, bir de aşağıda anlatacağım “Yürütme Konseyi”ni denetler.

Fransa Parlamentosu, Korsika’yı ilgilendiren yasa tasarıları ve kararnameler çıkarmadan önce, Korsika Meclisine danışmak zorundadır. Meclis bunlar konusundaki eğilimini 1 ay içinde bildirir; acil durumlarda bu süre Korsika Valisinin talebi üzerine 15 güne indirilebilir.

Meclis, Korsika’yı ilgilendiren yasa ve düzenlemelerde değişiklik yapılmasını Fransız Hükümetine önerme yetkisine sahiptir.

Korsika Meclisinin işlemez hale gelmesi durumunda, Fransız Hükümeti, Bakanlar Konseyi kararnamesiyle onu dağıtabilir. Bu durumda, 2 ay içinde yeni bir Meclis seçimine gidilir. Bu süre içinde cari işlere Yürütme Konseyi başkanı bakar ve onun bu kararları Korsika Valisinin onayıyla yürürlüğe girer.

Korsika Meclisindeki görüşmeler genellikle Fransızca olarak yürütülmekle birlikte, isteyen üyeler Korsika dilinde konuşabilir²⁴.

Meclis 26 Haziran 1992’de Korsika dilini bütün adada resmî dil ilan eden bir karar almıştır (md.1). Aynı karar, resmî dil olarak “Korsika halkının dili Korsikacanın” ve “Devletin resmî dili olan Fransızcanın” Korsika Meclisinin iki resmî dili olacağını belirtmiştir (md.2). Md.5’e göre her düzeyde öğrenciler haftada maksimum 3 saat Korsika dili göreceklerdir. Bununla birlikte o tarihten bu yana gerek Korsika Meclisinden gerekse Fransız Hükümetinden bu konuda bir ses gelmemiş, bu karar bir sonuç yaratmadan kalmıştır²⁵.

c) Yürütme Konseyi:

Yürütme Konseyi, Korsika Meclisi içinden seçilen 1 başkan ve 6 üyeden oluşur. Konsey’in görevi, Korsika Teritoryal Kolektivitesini her alanda yönetmek ve özellikle de ekonomik, toplumsal, eğitsel ve kültürel kalkınma konuları ile mekânın düzenlenmesi konularında faaliyet göstermektir.

²⁴ www.transcript-review.org/section.cfm?id=232&lan=fr

²⁵ www.tlfq.ulaval.ca/ax1/europe/corsemotion.htm

Konsey başkanı ve üyeleri Meclis'in toplantılarına ve görüşmelerine katılabilirler. Meclis, Konsey'i bir güvensizlik oyuyla düşürebilir. Fakat bu gerçekleşmeden önce, boşluk olmasın diye, Meclis'te siyasal grupların yeni bir Yürütme Konseyi üzerinde anlaşmaya varmış olmaları şarttır.

Yürütme Konseyi başkanı, Korsika Teritoryal Kolektivitesini temsil eder. Adanın ita amiri odur. Her yıl Meclis'e bir rapor sunan başkan, Kolektivite'deki kamu hizmetleri konusunda Fransa başbakanına her türlü öneriyi götürme yetkisine sahiptir.

Meclis'e ve Konsey'e Korsika Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Konseyi danışmanlık yapar.

***

Yani, Muhterem Yargıcım, çok özetle, Korsika adası devlet içinde devlet gibidir. Hatta, "gibi"si fazladır.

Alsace-Moselle de, en hoşgörülü ulus-devletlerin dahi duymaya tahammül edemeyeceği "çok-hukukluluk" uygulamasıyla, eski can düşmanı Almanya'nın dilini mahkemelerde konuşurmasıyla, Alman yasalarını bile Almanca uygulamasıyla, yine devlet içinde devlettir.

Bu durum, benzetmek gibi olmasın ama; Hatay'da Arapçayı ve Suriye hukukunu, Kars ve Ardahan'da Rusçayı ve Moskof hukukunu geçerli kılmakla aynı şeydir. İddianamenin bize örnek gösterdiği böyle bir ülkedir.

Muhterem yargıcım, bunları bilmeden Fransa'yı örnek göstermeye kalkan, eğer niyet'i sorgulamaya kalkan bir Savcılıkla muhatap olursa, amacı bu olmamakla birlikte korkarım ayrımcılık ve bölücülük propagandasıyla suçlanabilir.

Yedinci Husus

Devam edelim.

Savcılık s.5'te bir iddiada daha bulunuyor. Bu s. 5 çok velût bir sayfa.

Bu da tamamen ideolojik. Diyor ki:

"Lozan'da kabul edilenin dışında yeni bir azınlık tanımı ve uygulaması" yapılmaktadır, "bunun yapılması/yaratılması bir kaosa yol açar" diyor. Dahası, şöyle bağlıyor:

"Devletin üniter yapısını, ülkenin bütünlüğünü ve milletin bölünmez bütünlüğünü tehlikeye düşürecek bir sonuca yol" açar diyor.

Hukuk aşkına soruyorum: Kaosa yol açar, bütünlüğü bozmaya yol açar, diyor. Niyet'ten bahsediyor, olasılıktan bahsediyor. Bunlar ne demek? Bu nasıl ceza hukukudur ki, "Hava bulutlu" diye bir saptamada bulunduğu zaman "Yağmur yağabilir, göl olabilir, göle kuşlar gelir, kuş gripi çıkabilir" sonucuna varıyor?

Devam edelim. Savcılık bu önemli iddiaları sadece 3,5 satırlık bir paragrafta söyleyip geçiyor, üzerinde zerre kadar durmuyor, nerede ki bizim Rapor'dan örnek vererek kanıtlasın.

Duramıyor, çünkü biz Rapor'u yayınlıyalı 17 ay olduğu halde Türkiye'yi hiç tehlikeye falan sokmadı. Belki 17 yıl sonra sokarsa, bilemem tabii. Buna karşılık bildiğim şudur ki, bu Rapor'daki bilgiler Türkiye'yi sakinleştirmek için Başbakan Erdoğan tarafından

her an kullanılıyor. Hakkari konuşmasında Türk, Kürt, vs. bütün bu etnik alt kimliklerin saygıdeğer olduğunu, bütün bunların üstünde de TC vatandaşlığı üst kimliğinin bulunduğunu söyledi. Daha ne desin? Bizim Rapor'dan önce alt ve üst kimlik kavramlarını kim kullanıyordu bu ülkede?

Şimdi biz bu iddiaların üzerinde duralım, bunların ne kadar yalan-yanlış şeyler olduğunu gösterelim, Rapor'dan da örnekler vererek aksini kanıtlayalım. Savcılık da nasıl İddianame yazılmaz, bu vesileyle görmüş olsun.

1) Bir kere, bizim Rapor'da "yeni azınlık tanımı" önerdiğimiz cümle hangi cümle veya hangi paragraf? Yok ki öyle bir cümle veya paragraf...

Peki Savcılık olmayan şeyi nasıl görüyor? Çünkü, yukarıda da belirttiğim gibi; Hem ideolojik gözlükle baktığı için bazı şeyleri göremiyor, hem de sosyolojik bir olgu olan "azınlığın varlığı" ile hukuksal bir durum olan "azınlığın statüsü" arasındaki farkı bilmiyor.

Muhterem Yargıcım, biz Rapor'da, bırakınız Lozan uygulanmasın veya değiştirilsin demeyi, tam tersini söyledik: Lozan uygulanmıyor, uygulansın, dedik. Aynen böyle yazdık.

Savcılık, iddianamesini yazarken Rapor'u okudu mu, okumadı mı, okudu da dosya elinde tam 10 ay süründüğü için unuttu mu, insan kuşkuya düşüyor.

2) Savcılık, Rapor'da "*devletin üniter yapısı ve ülkenin bütünlüğü*"nü tehlikeye düşürdüğümüzü yazıyor.

Tekrar soruyorum: Hangi satırda hangi kelimeyle bunu yapmışız? Eğer buna cevap verilemeyecekse, aslı olmayan bir iddiayı varmış gibi ileri sürmüş olacaktır. Bunu bana Savcılık değil de sokaktan biri yapsa, ona halk dilinde "müfteri" denirdi. Bu İddianame de, başından söyledim, bir İftira-namedir.

Muhterem Yargıcım. Biz, İddianame'nin bu boş iddialarının tam tersini yaptık Rapor'da.

a) Değil devletin üniter yapısının değişmesini istemek, Rapor'un içinde "üniter" terimi bile geçmiyor; çünkü bu bizim derdimiz değil.

Ayrıca, şimdi uzatmak istemiyorum ama, gerçekten neresini düzelteceğimi şaşıyorum.

İddianame "üniter"i de yanlış kullanıyor, onu "merkeziyetçilik"le karıştırıyor; ayrıca, "merkeziyetçilik"i de "bölünmezlik"le karıştırıyor.

Hiç ilgisi yok bunların birbiriyle. Bakın anlatayım:

ABD üniter değildir; federaldir. Ama bölündüğü falan yok. Irak federal değil üniterdi, ama bakın ne halde. SSCB çok merkeziyetçiydi, bölündü gitti esamisi kalmadı.

Federal devlet sisteminde de demokrasi ve diktatörlük olur, üniter devlet sisteminde de. Örneğin SSCB bir federasyondur ama demokrasi yoktu. İspanya federasyon değil üniter devlet, ama dünyanın en hoşgörülü demokrasilerinden biri; geçen ay demokrasiye müdahale etmeye kalkan, İspanyol Kara Kuvvetleri Komutanlığının 2 numaralı generali Aguado, önce ev hapsine çarptırıldı, arkasından da görevden alınır; Mart ayında emekli ediliyor.

b) Dahası, yani anlatmaktan sıkılıyor insan, umarım Muhterem Yargıcım siz dinlemekten bıkmadınız, bizim Rapor'da federal veya konfederal terimleri de geçmiyor bir defa bile. Bu durumda, bu nasıl iş? Ama İddianame böyle.

Biz raporda, bu iddiaların tam tersine, devletin/vatanın bölünmezliğini savunduk, çünkü *“Dünyadaki devletler etnik gruplar ve diller haritasına göre bölünürse, amip bölünmesi gibi bu işin sonu gelmez”* diyen uluslararası ilişkiler biliminden hareket ettik.

Buyurun, dediğimiz, kelimesi kelimesine: Rapor s.3, altbaşlık 3: *“Devletin ülkesiyle bölünmez bütünlüğü son derece doğal ve tüm dünyada tartışmasız kabul edilen bir husustur.”*

Şimdi, bu cümlelerin neresi suç? Neresi ülkeyi/vatanı bölüyor? Bu İddianame bir İftiraname değil de nedir? Bu nasıl iştir? Biz burada ne yapıyoruz? Niye getirildik biz buraya kürsümüzün başından?

3) Savcılık “milletin bütünlüğü”nden bahsediyor.

Efendim, siyaset biliminde kural şudur: Devlet/Vatan bütün olur, millet birlik olur. Nasıl ki, bağımsızlık devlet'in niteliğidir, özgürlük de millet'in. Özgür millet olur, bağımsız devlet olur.

“Bütün” demek, parçasız demektir. Ek'siz demektir. Parçalardan oluşmayan millet yoktur. İzlanda, Kore, Portekiz, belki bir tane daha, Japonya bile homogen değildir, dört-beş millet hariç bütün milletler farklı etnik ve dinsel gruplardan oluşmuştur.

Bu grupların varlığını inkar ederek milleti bütünleştiremezsiniz, tam tersine parçalar dağıtırsınız. Çünkü bu parçaların her birinin kendine özgü şahsiyeti, yani alt-kimliği vardır ve insanlar alt-kimliklerinin inkârına tahammül edemezler. İsyân ederler. İnsanlar, çay bardakları ters verildiği zaman bile diklenirler; nerede ki kimlikleri inkar edildiği zaman diklenmeyecekler.

Bu çeşitli alt-kimlikler, ancak bütün yurttaşları hiç istisnasız kucaklayacak ve hiçbir etnik-dinsel alt-kimliği yansıtmayacak bir üst-kimlik varsa “birlik” olurlar. Bu nedenle, milleti “tek”liğe indirdin mi, bu “bir”liği perişan edersin. Teklik, birliğin düşmanıdır.

Bunları bilmeden İddianame yazılmaz. Yazılırsa, işte böyle olur.

4) Bazı şeyleri okurken dehşete kapılıyor insan. Savcılık adeta yeni anayasa hukuku teorileri de ortaya atıyor. Aynen şöyle diyor, ifadeyi biraz düzeltmeyi deneyerek okuyorum:

“Ülke fiziki olarak merkezi/üniter yapıda olduğu gibi, üzerinde yaşayanlarca da [yani, yaşayanlar için de] üniter yapının olduğu vurgulanmaktadır”. Bunu, anayasamız için söylüyor.

İddianame bu sefer de “Anayasa Hukuku” kitabı yazmaya başlıyor. Ama baştan aşağı yanlış bir anayasa hukuku. Hangi bir yanını düzeltelim:

a) Yine, merkezîyetçilik ile üniterlik'i karıştırıyor: yukarıda yeterince anlattım.

b) İkincisi, *“TC, ülkesi ve milletiyle üniter bir devlettir”* diye yazarak, devlet'e ilişkin bir sıfat olan “üniter” sıfatını bir de millet'e uyguluyor.

Muhterem Yargıcım, şöyle anlatmayı deneyeyim:

Strasbourg'daki meslektaşlarınız, karşılıklarına gelen ifade özgürlüğü davalarında, davalı devlet “ülkenin milli güvenliği”nin ve/veya “ülkenin toprak bütünlüğü”nü zedelendiği savunmasını yapar ve yargıçlar da bu kanaate varırlarsa, şahsın davasını reddederler.

Ama davalı devlet “milletin bütünlüğü zedelenmiştir” savunmasını yaptığı anda, davacı şahıs davayı kazanır ve tazminat alır. Yargıçlar hemen AİHS md.10'dan ihlal'i bastırırlar.

Çünkü, hakların sınırlandırılması için kullanılan Avrupa ölçütlerinde ilk iki kavram vardır ama, “milletin bütünlüğü” kavramı yoktur. Olamaz da, çünkü olursa demokrasi olmaz. 19.yüzyılın ikinci yarısında demokrasinin tanımı “çoğunluğun iradesi”ydi, 20. yüzyılın ikinci yarısında bu tanım “alt-kimliklere saygı”ya dönüşmüştür. 21. yüzyıla girdik.

5) Girdik ama, elimizdeki İddianame, bir de İspanyol anayasasının meşhur 2. maddesini aktarıyor ve bu kadar büyük ihtiyatsızlık karşısında insan ne yapacağını bilemiyor. Hemen maddeyi vereyim ve izah edeyim:

“Anayasa, İspanyol milletinin çözülmaz birliği, bütün İspanyolların bölünmez ve ortak vatani [kavramları] üzerine inşa edilmiştir; onu meydana getiren milliyetlerin ve bölgelerin özerklik hakkını ve aralarındaki dayanışmayı tanır ve güvence altına alır”

Tekrar soruyorum: Bizim yazdığımız Rapor'un suç olup olmadığı tartışılırken, bu da tartışılmaz ya zaten ifade özgürlüğü nedeniyle, nereden geldik İspanya'ya? İddianame şimdi de “Mukayeseli Devlet Sistemleri” dersi kitabı yazmaya başlıyor.

Üstelik, bu alıntıyı ben verseydim, fevkalade mantıklı olurdu. Çünkü bu 3 satırlık maddede Savcılığı yalanlayan ve bendenizi doğrulayan 2 husus var:

a) Dikkat ediniz: Millet için kullanılan sıfat: “birlik”. Vatan için kullanılan sıfat ise: “bölünmez”. Aynen benim iki saniye önce dediğim gibi. Elifi elifine. Niye Savcılık bu kendini yalanlayan ve beni doğrulayan maddeyi buraya almış, hiç anlamadım.

İnanılacak şey değil ama, bir de şöyle devam ediyor İddianame:

“Görüldüğü gibi, İspanya anayasası da tıpkı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası gibi milletın bölünmezliğı ilkesine yer vermiştir”.

Şimdi, bendeniz kalkar da, “Savcılık bizlerle sanki alay ediyor” dersem, abartmış mı olurum? İşte bunun içindir ki bu İddianame aslında bir İstihza-name'dir, yani alay etmektedir.

b) İkinci hususa gelelim. İddianamenin aktardığı İspanya Anayasasının 2. maddesinde, noktalı virgülden sonrası, milletin özerk milliyetlerden ve bölgelerden oluştuğunu söylüyor.

Bendeniz ne dedim yukarıda? Aynı şeyin çok daha hafifini söyledim: Millet, çeşitli etnik ve dinsel alt-kimliklerden oluşur, dedim. Kimi kendini Türk olarak niteler, kimi Müslüman olarak. Oysa İspanyol anayasası çok daha ileri gidiyor: milliyetlerden ve hatta özerk bölgelerden oluşur, ben de bunu garanti ederim, diyor.

Hani, Allah esirgeye, biz Rapor'da kalkıp bir de İspanya anayasasının bu maddesini olduğu gibi yazsaydık, yani bu ülkede millet özerk milliyetlerden ve bölgelerden oluşmalıdır demiş olsaydık, halimiz nice olurdu? Çok basit: Bölücü olurduk.

Bu noktaya da sonunda geri döneceğim.

***

Ama, bu hususa son vermeden, Savcılığın bize nasıl bir İspanya örneği verdiğini sizi aktarmak zorundayım ki, İddianame'nin niteliği burada da ortaya çıksın²⁶.

- Hemen yukarıda gördüğümüz Any. Md.2: "İspanyol milleti, Özerk Milliyetler ve Özerk Topluluklardan oluşur" diyordu.
- Any. Md.3/2: "Özerk Topluluklar, İspanyolcayla birlikte kendi dillerini de kullanabilirler". İspanyolca dediğimiz de, aynı maddeye göre, Kastilya bölgesinin dili.
- Any. Md.4/2: "Özerk Topluluklar İspanyol bayrağıyla birlikte kendi bayraklarını da resmî binalara çekebilirler".
- Any. Md.69/5: "İspanya Parlamentosu iki meclisten oluşur. Özerk Topluluklar Senato'da nüfuslarıyla orantılı olarak temsil edilirler".
- Any. Md.87/2: "Özerk Toplulukların kendi meclisleri vardır ve bu meclisler, kendi topluluklarını yönetmenin yanı sıra, İspanya Parlamentosuna yasa tasarısı sunabilirler".
- Any. Md.133/2: "Özerk Topluk meclislerinin vergi koyup toplama yetkisi vardır".

Bu Özerk Bölgelerin kendi özel statüleri vardır. Örneğin, Bask Ülkesinin 1979 tarihli Özerklik Statüsüne bakalım:²⁷

- Madde 17: Özerk Bölgede asayişini sağlamak için bir Özerk Polis Gücü vardır. Bunun komutası, Bask Ülkesi Hükümetine aittir. Devlet emniyet güçleri ve silahlı kuvvetleri Özerk Bölgeyi aşan konularda görev yapar (ülkeye giriş-çıkış, yabancılar, gümrükler, havaalanları, kaçakçılık, vs.)
- Madde 38/1: "Bask Parlamentosunun yaptığı yasalar Anayasaya uygunluk açısından ancak Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenebilir".
- Madde 40: "Bask Ülkesinin kendi Özerk Hazinesi ve Bütçesi vardır. İspanya'nın bölgeleri arasındaki dengeyi bozmamak için bu bütçenin bir kısmı, genel harcamaların karşılanması için merkezî hükümete aktarılır".

***

Şimdi gelelim İspanya'da anadil uygulamasına ve eğitimine. Yalnızca Bask Ülkesinden ve Katalonya'dan örnek vereceğim:

²⁶ Aşağıdaki bilgiler için bkz. www.spainemb.org/information/constitucionin.htm ; http://www.lehendakaritza.ejgv.euskadi.net/r48-2312/en/contenidos/informacion/concierto_economico/en_467/concierto_i.html ; Pedro Ibarra ve Igor Aledo, "The Political Systems Of The Basque Country: Is A Non-Polarized Scenario Possible In The Future?", **Nationalism and Ethnic Politics**, Vol. 20, 2004, s. 355-386; Elçin Aktoprak, *Avrupa Azınlıkları ve Türkiye*, yazılma sürecindeki doktora tezi.

²⁷ www.lehendakaritza.ejgv.euskadi.net/r48-448/en/contenidos/informacion/estatuto_guernica/en_455/adjuntos/estatu_i.pdf

*Bask Ülkesi:*²⁸

Bask Ülkesinde 1982 yasasından beri 4 model uygulanmaktadır.

A Modeli) Müfredat İspanyolcadır. Bazı dersler Baskçadır.

B Modeli) İspanyolca ve Baskça yarı yarıya kullanılmaktadır.

D Modeli: Müfredat Baskçadır.

X Modeli: Müfredat İspanyolcadır. Baskça ders yoktur.

Öğrencinin istediğini seçebildiği bu modellerden en çok uygulanan ikisi, İspanyolca (Kastilyaca) ile Baskçanın (euskadi) yarı yarıya kullanıldığı model ile yalnızca Baskçanın kullanıldığı modeldir.

Yalnızca İspanyolcanın kullanıldığı model zamanla ortadan kalkacak gibi gözükmemektedir, çünkü bazı alanlarda iş bulabilmek için Baskça bilmek gerekmektedir. Bununla birlikte, yalnızca Baskça konuşanların sayısı da yok denecek kadar azdır.

*Katalonya:*²⁹

Katalonya Özerk Topluluğunda Katalanca 1978'den beri ilkokullarda öğretilmektedir. 1982'den sonra üniversite sınavı Katalanca testleri de içermeye başlamış, 1983 Dil Yasasından beri en az 1 dersin Katalanca okutulması kararlaştırılmıştır.

Katalonya Katalanca, İspanyolcayla birlikte resmî dildir (Katalonya'nın 1979 tarihli Özerklik Statüsü, md.3).

Katalan dili "Katalonya'nın kendi dili" olarak Generalitat'ın³⁰, Katalan Teritoryal Yönetiminin, Yerel Yönetimin ve Generalitat'ın bütün resmî dairelerinin dilidir. Katalanca ve İspanyolca, Yönetim tarafından resmî diller olarak kullanılacaktır (1983 Dil Yasası, md.5).

Generalitat'ın Katalonya içinde diğer resmî dairelere yollayacağı evrak Katalanca olacaktır. Katalonya dışına yollanacak evrak İspanyolca veya durum gerektiriyorsa o yönetimin resmî dilinde olacaktır (1987 tarih ve 254 sayılı kararname, md.5).

Yerel yönetim dairelerinin toplantılarıyla ilgili ilanlar, tutanaklar ve diğer evrak Katalanca olacak, çeviri yapılmayacaktır (1987 tarih ve 8 sayılı yasa, md.2)

Yargıçlar, savcılar, diğer mahkeme çalışanları, davaların tarafları ve vekilleri Özerk Topluluğun resmî dilini yazılı ve sözlü olarak kullanabilirler. Bir Özerk Topluluğun

²⁸ Estibaliz Amorrortu, "Bilingual Education in the Basque Country: Achievements and Challenges after Four Decades of Acquisition Planning", www.rci.rutgers.edu/~jcamacho/363/amorrortu.pdf

²⁹ Jude Webber ve Miguel Strubell i Trueta, "The Catalan Language: Progress Towards Normalisation", The Anglo-Catalan Society Occasional Publications, 1991. http://www.anglo-catalan.org/publications/acsop/07The_Catalan_language/pdf/issue07.pdf

³⁰ "Generalitat", Katalonya'nın genel idaresini temsil eden bir kavramdır. Yasama meclisi, başkan ve hükümetin tümünü kapsar biçimde kullanılır. Bu idari yapı için bkz. <http://www.gencat.net/generalitat/eng/guia/mapainstit.htm>

kendi resmî dilindeki mahkeme evrakı ve belgeleri İspanyolcaya çevrilmeye gerek olmaksızın geçerlidir (1985 tarih ve 6 sayılı Organik Yasa, md. 2, 3, ve 4).

Katalonya'daki resmî yer isimleri, Vall d'Aran dışında, yalnızca Katalanca olacaktır (1983 Dil Yasası, md.12).

Katalanca, her düzeyde eğitim dilidir. Çocuklar ilköğretimde Katalanca veya İspanyolcayı seçebilirler ve her ikisini de öğrenmek zorundadırlar (1983 Dil Yasası, md.14).

***

Savcılığın Türkiye'ye "milletin bölünmezliği" örneği olarak verdiği İspanya'yı özet olarak takdimi bitirmiş bulunuyorum. Yeteceğini sanıyorum.

Sekizinci Husus:

Savcılık s.7'de bizi Rapor'da "Türk" terimi yerine üst-kimlik olarak "Türkiyeli"yi önermekle suçluyor.

Ondan sonra şöyle diyor: "*Türk kelimesi ırki bir anlamda değil, vatandaşlık bağı anlamında kullanılmaktadır*".

Burada söylenecek şeyler o kadar çok ki, hangisinden başlayayım bilmiyorum. En iyisi sırayla gidelim.

1) Bizim Rapor'da *Türk* yerine *Türkiyeli* terimini üst-kimlik için önermemiz Savcılığı niye ilgilendiriyor, önce bunu hiç anlayamadım. Türkiye'de bu suç değil ki! Suçsa; hangi yasanın, hangi maddesinin, hangi fıkrasının, hangi bendine tekabül ediyor bu suç, öğrenmek istiyorum.

Bunlardan hiç bahis yok. Sadece, bizim söylediklerimizin yanlış olduğunu iddia ediyor. Karşı-Rapor yazıyor yine.

Eğer bu memlekette ifade özgürlüğü varsa, hakaret ve şiddet içermedikçe ben istediğim kavram için istediğim terimi öneririm.

Bendeniz, üst-kimlik olarak "Türkiyeli" kavramını kullanmıyor diye Savcılığa karışıyor muyum? Onu 5 yıl hapis talebiyle mahkemeye verdirmek için suç duyurusunda bulunuyor muyum?

Bulunmuyorum. Çünkü bendeniz kimsenin, kaçınıcı defa tekrar ediyorum, suça ve şiddete teşvik ile hakarete bulunmadıkça hiç kimsenin ifade özgürlüğüne karışılmayacağına inanıyorum ve kendiminkine de karıştırmam!

Karıştırmam, çünkü bunun Türkiye Cumhuriyeti yasalarına göre aynen böyle olduğunu biliyorum. Savcılık da, eminim, bu davanın sonunda öğrenecektir.

2) Türk kelimesinin "*ırkî anlamda olmadığı*"nı iddia ediyor.

Bu türden analizlerin bir iddianamede ne işi var? İddianame demek, tez yazmak mı demektir? Anayasa Hukuku tezi?

Üstelik, yine baştan başa yanlış şeyler söylüyor. Doğrusu, bu kadar yanlış şeyin bir arada olduğu da epey nadirdir. Rapor'da da yazdık, kendisine de uzun uzun anlattım, boşuna anlatmışım:

Bırakınız bu memlekette Türk teriminin Türk olmayanlar veya kendini Türk saymayanlar için yabancılaştırıcı olduğunu. Açık açık ve bir daha söylüyorum: “Türk”, bu memlekette hem üst-kimlik adı olarak kullanılmaktadır, hem de bir etnik grubun adı olarak.

En basitinden: Türkiye’de bugüne kadar yayınlanmış en geniş sözlük olan, 24 büyük ciltlik *Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi*’yi açınız. Cilt 19, s.471. “Türk” madde başlığı. İlk satırında ezcümle şöyle yazıyor: “*Türk ırkından olan kimse*”. Bu kadar basit.

Ama bendeniz bu kadar basitiyle bırakmaya niyetli değilim. Madem “Türk” bir etnik grubun adı değildir ve İddianame’nin s.7’deki iddiasına göre, tırnak içinde alıyorum, “*vatandaşlık bağı anlamında kullanılmaktadır*”, Savcılık şu hukuk sorularını yanıtlamalıdır. Yasal düzenlemelerimizden yalnızca 2 adet soru, adalet uygulamalarımızdan da 2 adet, fazla uzatmayalım:

- “*Memleket içindeki yerli yabancılar (Türk tebalı)*” ne demektir? Bu cümle, 28 Aralık 1988’de çıkartılan “Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği” tarafından, hangi kategorilerin sabotaj yapabilecekleri sıralanırken kullanılmıştır.

Bundan kasıt, gayrimüslim vatandaşlar değilse nedir? Hani, Türk, vatandaşlığın adıydı?

- “*Türk asıllı ve TC uyruklu*” ne demektir? Bu terim, 625 s. yasanın 24/2 maddesinde, yabancı özel okullara MEB tarafından atanacak müdür başyardımcısının nitelikleri sayılırken kullanılmıştır.

TC uyruklu dedikten sonra, bir de Türk asıllı diye belirtmek ne oluyor? Hani, Türk, vatandaşlık demektir?

- “*Yabancı uyruklu TC vatandaşı*” ne demektir? Bu terim, İstanbul 2 Numaralı İdare Mahkemesinin 17 Nisan 1996 tarihli kararında geçiyor. Peki, bu terimi mahkeme kimden bahsederken kullanmış? Yine bir Rum Ortodoks vatandaşımız için.

- “*...yabancıların Türkiye’de mal edinmeleri yasaklanmıştır ...*” derken neyi kastediyor? Bu cümle, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 8 Mayıs 1974 tarihli kararında geçiyor. Peki, bu terimi Yargıtay kimden bahsederken kullanmış? TC vatandaşı Rumlar tarafından kurulmuş Balıklı Rum Hastanesi Vakfı yöneticileri için.

Yani burada, yabancı dediği, Rum yurttaşlarımız. Hani, Türk, vatandaşlık demektir?

Peki, hani Türk, vatandaşlık demektir?

Acaba bu salonda veya bütün Türkiye’de, herhangi bir kişi, bu terimden daha acayip bir hukuk terimi duymuş mudur? Bir insan ya yabancı statüsündedir, ya vatandaş statüsünde!

Geçiyorum, çünkü İddianame’de daha sorgulanacak çok durumlar var.

3) Yine üst-kimlikle ilgili olarak, Savcılık kimi ülkelerden örnekler getiriyor. Çok ilginç şeyler söylüyor.

Diyor ki: “*İspanya devleti vatandaşına İspanyalı değil, İspanyol denir*”.

Acaba İspanya'da bizim bilmediğimiz "İspanyol" diye bir etnik grup mu keşfedildi? Hayır ise, İspanyol ile İspanyalı'nın farkı nedir acaba?

Savcılık diyor ki: "*Fransa devleti vatandaşına Fransalı değil, Fransız denir*".

Pardon ama, aradaki fark nedir? Acaba Fransa'da son zamanlarda "Frank" diye bir etnik grup mu bulundu benim bilmediğim?

Üstelik, Osmanlı'da Fransa vatandaşlarına Fransız değil, "Fransevî" denirdi ki, Fransız'la aynı kelimedir. Yoksa öyle değil midir?

Diyor ki: "*İngiltere devleti vatandaşına İngiltereli değil, İngiliz denir*".

Muhterem Yargıcım, işte burası İddianame'nin cidden doruk noktalarından biri. Öyle bir doruk noktası ki insanın gözü kararıyor. Çünkü efendim, "İngiliz" diye Savcılık der ama, İngilizler demez. 1707'de İskoçya'nın İngiltere'yle aynı parlamento altında birleşmesinden bu yana, bu insanlar kendisine "*I am British*" der. Tam 300 yıl olmuş...

Ben bu İddianameye boşuna "icat-name" demedim. Bendenizin herkese tavsiyesi, birisi yurt dışına giderse ve İngiltere'ye uğrarsa, suret-i kat'iyyede bir İngiltere vatandaşına sokakta gidip: "*Are you English?*" diye sormasın. Çünkü, yabancı olduğunu ve ülkeyi hiç mi hiç bilmediğini anlamazlarsa, kendisini çok fena üzebilirler. Çünkü İngiliz etnik grubundan değilse, çok sert bir tonda "*No! I'm Scottish, no I'm Welch, no I'm Irish!*" cevabı alır. Çünkü bu ülkenin İrlandalı, Galli, İskoç gibi çeşitli unsurları için "İngiliz" sayılmak tam anlamıyla bir hakarettir ve büyük hadiselerin patlamasına yol açabilir.

Bu ülkedeki bütün bu alt-kimlikler, "British" üst-kimliği altında bütünleşirler.

İngiliz, bizde bazılarının bu ülkenin üst-kimliği sandığı galat bir terimdir ve bu devlette yaşayanlardan sadece İngiliz kökenlilerin alt-kimliğini ifadede kullanılır.

Üstelik, bu alt-kimliği kullanmak İngiliz kökenlilerin pek de işine gelmez, çünkü diğer alt-kimlik sahiplerini tahrik etmekten korkar. Bu ülkede birisine "Are you English?" diye sormak, Türkiye'de sokakta rastladığı bir adama "Sen Kürt müsün, sen Çerkes misin?" diye sormakla eşdeğerde, hatta çok daha vahimdir.

Bu arada, İddianame'de "İngiltere" olarak belirtilen devletin adı: "Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı"dır. Yalnızca "Büyük Britanya" veya yalnızca "Birleşik Krallık" dese yine kabul edilirdi, ama İngiltere olmuyor. Siz bakmayın, futbol maçlarında "England! England!" diye bağırıyorlar. Onlar dazlaklar.

Nitekim, Türkiye'de yayınlanmış en komple ansiklopedi olan *AnaBritannica*, cilt 11, s.571'deki "İngiltere" maddesinin ilk cümlesinde şöyle demektedir:

"*Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığının önde gelen ülkesi. Ansiklopedi maddesi devam ediyor:*

"*İngiltere'nin anayasal varlığından söz edilemez... İskoçya ve Galler kendi bakanlıklarına sahip, Kuzey İrlanda da iç işlerinde özerkken, İngiltere'nin kendine özgü hak ve kurumları bulunmaz. Dış ticaret, vergi ve savunmayla ilgili resmî istatistikleri Birleşik Krallık'a ait istatistikler içinde yer alır. İngiltere'ye özgü tek kurum, İngiltere Kilisesi'dir*".

Peki efendim, bu ansiklopedik bilgilere bile sahip olmadan nasıl oluyor da hükümler verilebiliyor, örnekler getiriliyor, kurallar konuyor ve sonra bunlar, bilimsel Rapor yazdı diye bizim 5 yıl hapse mahkum ettirilmemiz için ileri sürülebiliyor?

***

Devam etmeyeyim, çünkü daha çok şeyler var bahsedecek. Sadece şunu söyleyip geçeyim, hem de Savcılığın bu kadar yanlış arasında bir de doğru söylediği şeye değinmiş oluruz:

Verdiği son örnek doğrudur. Hakikaten, Almanya devleti vatandaşına Almanyalı değil, Alman denir. İkisi, aynen Türk ve Türkiyeli gibi, çok farklıdır.

Yalnız, bilimde şöyle bir ayırım var: Millet inşası yöntemleri ikiye ayrılır:

- 1) Fransız yöntemi,
- 2) Alman yöntemi.

Devletler Hususi Hukukunun vatandaşlık hukuku altdalına da yansıyan bu ayırmada, birincisine “Toprak esası” veya “Teritoryal yöntem” veya “Renan yöntemi” de denir. Zaten, bizim Rapor’da önerdiğimiz “Türkiyeli” terimi de tamamen bu yöntemle göre önerilmiştir.

İkinci yöntemle “Alman yöntemi” denir. Bunun diğer adı ise, “Kan Yöntemi”dir.

Bilmiyorum bu kadar anlatmak yeterli midir.

Yine de bu noktayı şöyle bitirelim: Almanya’daki durum artık eskisi gibi değildir. Yalnızca Türkiyelilerin 2,5 milyona ulaşmasının gösterdiği gibi bu ülkede azınlıklar ve yabancılar çoğalınca, Almanya devleti artık Kan Yöntemini sulandırmak zorunda kalmıştır. Örneğin artık yalnızca Alman ana-babadan doğanlar değil, Almanya toprağında doğanlar da Almanya vatandaşlığını alabilmektedir.

Burada, önemli olan şu soru:

Almanya vatandaşlığını alan veya orada doğduğu için Almanya vatandaşı olan bir Türk’e ne isim veriyoruz? “Alman Türkü” mü diyoruz?

Nitekim, Bulgar Türkü olmuyor, Bulgaristan Türkü oluyor. Yunan Türkü olmuyor, Yunanistan Türkü oluyor. Oralardan muhacir gelen insanlara kalkıp bir “Bulgar Türkü” deyince bakalım ne cevap alıyorsunuz. Nitekim, kendilerine bir köşe yazısının başlığında “Bulgar Türkü” dediği için bu insanlar *Milliyet* Ankara temsilcisi Fikret Bila’yı şiddetle protesto ettiler³¹.

İşte, Muhterem Yargıcım, bunun içindir ki Türk Ermenisi olmuyor, Türkiye Ermenisi oluyor. Türk Rumu olmuyor, Türkiye Rumu oluyor. Türk Kürdü olmuyor, Türkiye Kürdü oluyor.

Ama, “Türkiyeli”, çok iyi oluyor. Aynen İranlı, Vietnamlı, Suriyeli, Laoslu, Portekizli, Amerikalı, Taylandlı, Avusturyalı, Kanadalı, Çinli, gibi.

Evet, Çinli. Çin’de Çin diye bir etnik grup yoktur. Bizim Çinli sandığımız ve Çin ülkesinin yüzde 95 oranındaki egemen etnik grubunun adı “Han”dır. Çinli, bu ülkenin teritoryal yöntemle konmuş üst-kimliğidir. Aynen, Türkiyeli gibi.

³¹ Ombudsman Derya Sazak’ın yazısı, *Milliyet*, 28.3.2005.

Her şeyi bir tarafa bırakalım, bilmem Savcılık hiç düşünmüş müdür:

Yunanistan başbakanı ya kalkar da, “Madem Türk bir etnik ifade değildir, o zaman bizim memleketimizde de herkes Yunanlıdır, çünkü bu da bir etnik ifade değildir” deyiverirse? Ya mazallah Yunanistan, Anayasasına bir 66. madde koyar da, “Yunan devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes Yunanlıdır” derse ne olacak? 120.000 tane Batı Trakyalı Müslüman-Türk ne olacak? Yunanlı mı olacak?

Daha ilginç:

Biz durmadan “*Kürt sorunu yoktur, Güneydoğu sorunu vardır*” dediğimizde, veya kendilerine alt kimlik olarak Kürt diyen bu insanlara “*Hayır, senin adın Kürt değil, Güneydoğulu!*” dediğimizde memleketi parçalanmaktan kurtarıyoruz da, ölçüğü büyütüp “Türkiyeli” dediğimiz zaman mı ülkeyi parçalıyoruz? Ülkeyi asıl o zaman kurtardığımız çok açık değil mi? Bu nasıl çifte standartçılıktır? Mantığı ne yapıyoruz?

Rapor’da bütün demek istediğimiz bundan ibaretti işte, Muhterem Yargıcım.

***

“Niyet” meselesine tekrar döneceğim demiştim. Dönüyorum, çünkü Savcılık her sayfada bir niyet icat ediyor. Bir hukuk adamı, daha önce de defaatle söyledim, kalkıp da “niyet”i sorgulayamaz. Yoktur böyle bir yetkisi. İddianame s.8’de ezcümle şöyle diyor:

“Raporda Türk yerine toprak esas alınarak Türkiyeli denilmesi önerilirken, aslında ülkenin adının yani Türkiye isminin de etnik bir çağrışım yaptığı da her nasılsa fark edilmemiştir, edilmemiş midir, yoksa henüz böyle bir uyarı için erken midir?”

Bir hukuk adamı bunu nasıl yapar? Bunu böyle yazmak 2 açıdan büyük cesaret örneği:

1) “*Yoksa henüz böyle bir uyarı için erken midir?*” derken Savcılığın anlatmak istediği açıkça şudur:

“Bu Raporcular aslında bu ülkenin adını Kürdistan koymak istiyorlar da, şu anda cesaret edemedikleri şimdilik Türkiyeli’yle idare ediyorlar. Zamanı gelince onu da söyleyecekler”.

Artık, lafı uzatmamak için, burada Zanardelli Raporu’nu tekrar hatırlatmayı gereksiz görüyorum.

Bunlar, vazifeyi suiistimaldir. Yapamaz. Buraya, bu konuşmanın sonunda elbet döneceğiz.

2) İkinci sebep belki daha ilginç: “*Türkiyeli terimi etnik çağrışım yapıyor*” diyor.

Yine çağrışımlar dünyası. İmgeler dünyası. Tahminler, olasılıklar, tehlikeler, tehlikeler, tehlikeler dünyası. Ama ceza hukuku, bir tek o yok.

Çok güzel de, hani “Türk” etnik anlam taşımıyordu? Türk etnik anlam taşımıyorsa, Türkiyeli hiç taşımaz! Bir insan, hele hele bir hukuk adamı, yazdığı bir metnin 7. sayfası ile 8. sayfası arasında bu kadar mı çelişkili olabilirmiş?

***

Sonuç olarak, efendim, biz bu memleketin hayrı için Türkiyeli kavramını ortaya attık. Çok da iyi ettik. Bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını, hiçbir ayırım yapmaksızın kucaklayan tek kavramdır. Burada hepimiz Türkiyeliyiz.

Beğenen kullanır, beğenmeyen kullanmaz. Ama, kullanana karışamaz.

“Ben Türk’üm” diyene kimse bir şey söyleyebilir mi? Ben Türk’üm demişse, bitmiştir.

Ya dememişse? Ya diyemiyorsa? Ya Türk değilse veya kendini Türk saymıyorsa? Ne yapacağız? Öldürecek miyiz, yoksa zorla Türk’üm mü dedirteceğiz? Savcılığa soruyorum, hangisini yapacağız? Birinciyi mi, ikinciyi mi, hangisini?

Türk veya Türkiyeli. Bu memleket tartışır, zaman içinde kararını verir. Savcılık hangi hakla bizim ifade özgürlüğümüzü kısıtlamaya kalkıyor? Bu yetkiyi hangi yasanın hangi maddesinden alıyor?

Bizim bilimsel ve resmî raporumuzu TV kameraları önünde yırtan zorbalara hakkında dava açmayınca veya açamayınca, ikame olsun diye, bizim hakkımızda mı açıyor?

***

Savcılık bu konuda Atatürk’ten söz ediyor. Çok güzel. Ben de buraya gelmek istiyordum. Şimdi, kendisine soruyorum:

Türkiyeli terimini bu ülkede ilk defa bizim mi ortaya attığımızı sanıyor?

Bilgisi olması için söylüyorum: Bu kişi bizzat Atatürk’tür. Kendisi bunun farkında mıdır?

Şu maddeleri dinleyiniz:

“Madde 12: Türkiye’de ahval-i fevkalade müstesna olmak üzere, Türkiyeliler için seyr ü sefer serbesttir”.

“Madde 13: Emr-i tedarik serbesttir. Kanun dairesinde her Türkiyeli umumi ve hususi tedrise mezundur”,

“Madde 14: Mektepler ve bilumum irfan müesseseleri devletin taht-ı nezaret ve murakabesinde. Türkiyelilerin talim ve terbiyesi bir siyak-ı ittihat ve intizam üzere olmak mecburidir”.

“Madde 15: Türkiyeliler nizam ve kanun dairesinde ticaret ve sınaat ve felahat için her nevi şirketler teşekkülüne mezundurlar”.

Nedir bunlar? Nereden bunlar?

Tarihi, 1923 yılının Temmuz ayı. 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanununun kimi maddelerini değiştiren, ilk defa cumhuriyet diye bir yönetim biçiminden bahseden, ilk anayasa taslağı. Mustafa Kemal Paşa el yazısıyla bizzat yazmış. ³²

Demek ki, bir “bölücülük” varsa, ilk başlatan Mustafa Kemal idi. Hiçbir yorum yapmıyorum, sadece Savcılığın itilâna arz ediyorum.

³² Türkiye Cumhuriyeti İlk Anayasa Taslağı, İstanbul, Boyut Yayın Grubu, Ekim 1998. (Can Dündar’ın bir belgesel film araştırması sırasında Çankaya Köşkü kütüphanesinde bulunan bu taslak, bana “suç ortağım” Anayasa Hukuku Profesörü İbrahim Kaboğlu tarafından iletilmiştir).

Dokuzuncu Husus

Gelelim, bizim Rapor'da Anayasa Mahkemesiyle ilgili yere.

Bence Savcılık TCK 301/2'den dava açarken yalnızca Anayasa Mahkemesini "demokrasinin gerçekleşmesinde bir engel olarak göster"diğimizi söyleyerek bize haksızlık etmiştir.

Çünkü biz Yargıtay'ı ve idare mahkemeleri ile Danıştay'ı da aynı kategoride ve aynı sertlikle eleştirdik. Bazı kararlarıyla ayrımcılık yaptıklarını, böylece demokrasiye zarar verdiklerini söyledik. Savcılık buraları nasıl atlamış? Bu vazifeyi ihmal değil midir?

Efendim, ben akademisyenim. Hakaret etmeden, suça ve şiddete teşvik etmeden, istediğimi söylerim. İstedğim eleştiriye yaparım. Ben bunun için maaş alıyorum devletten.

Ben suç işlemedim. Ama Savcılık burada tam 3 tane suç işlemiş bulunuyor:

1) Vazifeyi suiistimal. Çünkü, Anayasa Mahkemesi kararlarını eleştirmek suç değildir. Savcılık, sırf ideolojisine uymuyor diye, beni susturmaya girişmektedir. İşte bu suçtur. Üstelik, bu resmen diktatörlük zihniyetidir.

2) Vazifeyi ihmal. Madem bu ifadeler Anayasa Mahkemesini aşağılıyor, bunlar Yüce Mahkemenin "Anayasa Yargısı" adlı 2003 yıllığının 61-93 sayfaları arasında aynen yayımlandı. Savcılık bu suçlu bu makale hakkında dava açmalıydı. Bu, vazifeyi ihmal suçudur.

Ben bu makaleyi bildirdim ifadem sırasında. Tam 2 saat. Ama, hiçbir anlattığım girmemiş ki bu girsin. Basılmış metni dosyada da var.

3) Anayasa Mahkemesini aşağılama suçu. Yani, 301/2 ! Çünkü, burada "devletin yargı organlarını aşağılama" telakki edilen sözlerim, 25 Nisan 2003 günü Anayasa Mahkemesinin büyük salonunda ve Anayasa Mahkemesi başkan ve üyelerinin huzurunda, 41. Kuruluş Yılı Sempozyumunda verdiğim bildiriden alınmadır. Kelimesi kelimesine.

Şimdi, Savcılık diyor ki: "Ey Anayasa Mahkemesi, bu şahıs seni TCK md.301/2'ye girecek şekilde aşağılamış, sen farkında bile değilsin! Bu ne gaflet? Ben derhal senin namusunu kurtarıyorum ve davayı açıyorum" diyor.

Anayasa Mahkemesi anlamıyor da Savcılık mı anlıyor bir tek? Anayasa Mahkemesi mahcur mudur da suç duyurusunda bulunmamış üç yıldır? Savcılık onu hacir altına alıyor hakkımızda dava açarak?

Onuncu Husus

Muhterem Yargıcım, son olarak bu Sözde İddianameye niçin İtiraf-name dediğimi söyleyeyim.

1) Savcılık, İddianamesini tam bitirirken, bütün metnin özünü ve ruhunu veren şu sözleri söylemektedir (s.10):

"İşte bu belge; azınlıklar yönünden ileri sürülen taleplerin yurdumuzu işgal altına sokan Sevr antlaşmasının azınlıklar hükümleri ile büyük benzerlikler göstermektedir. Böyle bir benzerlik karşısında 'Sevr Paranoyasına' kapılmanın yadırganacak bir yönü olmaması gerekir".

İddianamenin resmen doruk noktasını oluşturan son cümle, “*Böyle bir benzerlik karşısında Sevr Paranoyasına kapılmanın yadırganacak bir yönü olmaması gerekir*”, inanılmayacak bir cümledir. Değil Savcılık, Türkiye’de herhangi bir kimseyi fevkalade küçük düşürecek bir cümledir. Savcılık, zaten bütün iddianamesini kaplayan atmosferi yansıtırcasına, Sevr Paranoyasını kendisine yakın bulmaktadır.

Bu, tabii ki kendi bileceği bir iştir. Ben şahsen, asla böyle bir şeyi söylemiş, hatta düşünmüş olmak istemezdim. Savcılık söylüyor.

2) Diğer yandan, Savcılık, bizim Rapor’umuzu Sevr Antlaşmasındaki azınlıklar hükümlerine büyük benzerlikler göstermekle itham ediyor.

Tekrar söylüyorum: Bir an böyle olduğunu kabul etmiş olsak bile, bundan İddianameye nedir? Sevr Antlaşması 1920’de yapılmış ve 1923’te tarihe gömülmüş. Tarihsel bir metinle tutun ki benzerlik gösteren cümleler kurduk, bundan Savcılığa ne? Bu da mı suç?

Ama bu, öyle bir şey ki, burada kat’iyen bırakmam bu kadarıyla. Burada yine icatçılık var. Kendisine soruyorum: Rapor’un hangi satırı Sevr Antlaşmasının hangi azınlık hükmüne benziyor? Bir tek madde söylemesini bekliyorum. Tek bir madde.

Veremez. Zaten verebilecek olsa, İddianamede verirdi.

Bu durumda yalnızca iki olasılık var:

1) Savcılık Sevr Antlaşmasının azınlık maddelerini okuyup incelemiştir, ama bizim Raporumuzla en ufak bir benzerlik bulamamıştır. Onun için madde verememektedir.

2) Savcılık, Sevr Paranoyası ortamından o denli etkilenmiştir ki, Sevr Antlaşmasını okuma cesaretini gösterememiştir. Ama yine de, kendisine bu kadar itici gelen bir Rapor’un, kendisine bu kadar korku veren bir antlaşmayla benzeşmesinin doğal olduğunu düşündüğünden, “Benziyor” deyip geçmeyi uygun bulmuştur.

Hangi olasılığın daha güçlü olduğunu Muhterem Mahkemeye bırakıyorum.

Fakat, Muhterem Mahkemenin dikkatini, Savcılığın böyle boş iddiaları bütün İddianame boyunca durmadan ileri sürüp durmuş olduğu gerçeğine çekiyorum.

Rapor Sevr’e benziyor demektir, fakat hangi satırının hangi maddeye benzediği sorulduğunda İddianame dilini yutmaktadır.

Rapor yeni azınlık tanımı öneriyor demektir, fakat bunu hangi satırında yaptığı sorulduğunda İddianame dilini yutmaktadır.

Rapor devletin üniter yapısı ve ülkenin bütünlüğünü tehlikeye atıyor demektir, fakat bunu hangi cümlesiyle yaptığı sorulduğunda İddianame dilini yutmaktadır.

Rapor Türk yerine Türkiyeli’yi üst-kimlik olarak önermekle suç işliyor demektir, fakat hangi yasanın hangi maddesinde bunun suç olduğu sorulduğunda, İddianame dilini yutmaktadır.

Rapor Anayasa Mahkemesini aşağılıyor demektir, fakat bunu hangi satırındaki hangi sözcükle yaptığı sorulduğunda İddianame dilini yutmaktadır.

Rapor halkı kin ve düşmanlığa tahrik ediyor demektedir, fakat bunu hangi cümlesiyle yaptığı sorulduğunda İddianame yine dilini yutmaktadır.

Hepimiz yorulduk. Başka örnek vermeyeyim.

Onun için bu bir İddianame değil, bir Sözde-İddianamedir. Böyle bir İddianame, ülkemizde, askerî darbe dönemlerinde aşılabilemiştir.

***

İşte bu nedenlerdir ki, Muhterem yargıcım, bu Sözde İddianame bana, büyük romancı Yaşar Kemal'in "Akçasaz'ın Ağaları" dizisinden yazdığı *Demirciler Çarşısı Cinayet'i*nde Derviş Bey'e söylediklerini hatırlattı.

Derviş Bey, kendisi gibi bir Çukurova derebeyi olan Akyollu Mustafa Bey'in kardeşini öldürmüştür. Kardeşi kalmadığı için, karşılığında Mustafa Bey kendisini öldürtecektir.

Fakat, konağından çıkmayan Derviş Bey'i öldürtemeyen Mustafa Bey, kalkar, onun yaşamlarından birinin harmanını yaktırır.

Bunun üzerine Derviş Bey şöyle der:

"Aç kalacak değilsiniz Herkes zararını alacak. Ben buna yanmıyorum. Ben böyle bir rakibi hakketmedim. Buna yanıyorum".

***

Ben de, öğrencilerime ve aileme ayıracak olduğum bunca zamana yanmıyorum.

Hakkımda böyle bir İddianame yazıldığına yanıyorum. Daha düzgününü hak edecek kalitede biri olduğumu sanıyorum.

Bilim adamlığına soyunup bilimsel bir tezi çürütmeye kalkışan, ama her satırında kendini daha da kötü duruma sokan bir Savcılıktan daha iyisini hak ettiğimi sanıyorum.

Hem eylem hem de hukuk icat eden, sonra da bu icatlara göre yargılanmamı isteyen bir İddianameden daha iyisini hak ederdim sanıyorum.

Eğer suç kuramı bu memlekette temel dayanaklarını bu denli yitirmişse ve suçun öğeleri bu denli örselenmişse, kimsenin yapacağı bir şey ve de sığınacağı bir yer kalmamıştır diye korkuyorum.

***

Ama kalmadığını da kabul edemiyorum.

Vardır, ve bu Karşı-İddianame onun bir kanıtı olacaktır.

Onun için, bu Karşı-İddianamenin sonunda, bir daha böyle bir şeye tevessül edilmesin diye, Savcılığın hakkettiği cezalara çarptırılmasını talep ediyorum. Kendisinin bu İddianameyle işlediği çeşitli suçların bir sıralamasını yapmak ve kendisi hakkında aşağıdaki suç duyurularında bulunmak istiyorum:

Bu iddianameyle, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 2. maddesinde yer alan insan haklarına saygılı, demokratik hukuk devleti ilkesiyle belirlenen hukuk düzeni hiçe sayılarak, çok sayıda yasa maddesi ihlal edilmiştir.

1)

İddianamenin yaptığı tamamen yasadışı ithamlar, bilimsel çalışma yapanların bundan sonra Devlet'in bir danışma kuruluna girip çalışmaktan kaçınmalarına yol açacak nitelik ve vahamettedir. Akademik çalışma ve özerklik engellenmiş, devletin çıkarları da zedelenmiştir. Türkiye'nin imzalayıp onayladığı BM Ekonomik, Sosyal, Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi md.15/3 ihlal edilmiştir (Md.15/4: "Taraf devletler, bilimsel araştırma için şart olan özgürlüğe saygı göstereceklerdir"). TC Anayasasının 90. maddesine göre, usulüne uygun yapılan temel haklar uluslararası sözleşmeleri yasaya üstündür. Böylece Anayasa da ihlal edilmiştir.

2)

İfade özgürlüğüne yönelik tehdit, hakaret ve şiddet içeren eylemlere, örneğin Rapor'u yırtanlara dava açması gerekirken, şiddet/suçta teşvik ve hakaret içermediği halde Rapor'a dava açılarak, Anayasa ve AİHS tarafından garantiye alınmış ve bütün özgürlüklerin önkoşulu olan ifade özgürlüğü ve dolayısıyla Anayasa ihlal edilmiştir.

3-

Hukuk devletinin temel özelliği olan, özgürlüklerin kanunla sınırlanması ve Ceza Kanundaki tipiklik ilkesi ihlal edilmiştir.

Rapor'un söyledikleri ile ceza hükümleri arasındaki ilişkiye dair hiçbir örnek verilmemiş, hiçbir bağ kurulmamıştır.

Ceza Kanununun özgürlüklerin güvencesi olması kuralı ihlal edilerek kanun, özgürlüklere tehdit olarak uygulanmıştır. Ceza Kanununun 2. maddesindeki kıyas yasağı açıkça ihlal edilerek, başka ülke örnekleri üzerinden suçlamaya dayanak oluşturmak istenmiştir.

4)

Mahkemeye sunulan dosya son derece özensiz hazırlanarak yargılama makamının ciddiyetine gölge düşürülmüştür.

5)

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan bu yana yönünü çevirdiği ve ortak bir birlik olma yolunda çaba harcadığı Avrupa, düşman gibi gösterilmiştir. Bu İddianame ve bu dava, Türkiye'nin AB'ye girmesinde büyük engel olarak kullanılacaktır. Bu yönden de Türkiye devleti ana hedeflerine zarar verilerek kamu yararına aykırı davranılmıştır.

6)

İddianame, 1839'da kaldırılmış Millet Sisteminin temel direği "Millet-i Hakime" mantığıyla yazılmıştır. Milleti "aslı" (Müslüman) ve talî (gayrimüslim azınlıklar) olarak ikiye bölmektedir. İddianame, çökmüş Osmanlı İmparatorluğunun temel düzenini yeniden ihdas çabasına girişmiştir.

7)

Bir iddia makamının görevi/yetkisi, “mevcut olgu” (burada Rapor metni) ile “mevcut yasalar” (TCK) arasındaki bağlantıyı kurmak olduğu halde, bu iddianamede çok çeşitli zorlamalarla sanıkların “niyet”i sorgulanmakta, kendilerine kötü niyet atfedilmektedir

İddianame adeta bir “karşı-tez” biçiminde yazılmış ve ihbarda bulunan ve “aşırı milliyetçi” olarak tanınan kişilerin benzer düşüncelerine yer vermiştir. Bu nedenle, resmî iddianameye ideoloji karıştırmak yoluyla vazifeyi suiistimal suçu oluşmuştur.

8)

Kendi mantığına göre Savcılığın, Anayasa Mahkemesindeki bildiri ve bunun basılmış biçimi hakkında da dava açması gerekirdi. Ayrıca, Rapor’u yazan ve imzalayan Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu üyelerini, üstelik bunlar özel olarak dilekçe verip kendileri hakkında suç duyurusunda buldukları halde, davaya dahil etmemiştir. Yani, vazifeyi ihmal suçu oluşmuştur.

9)

Savcılık, Anayasa Mahkemesini, kendisine yapılan aşağılamayı anlayamayacak bir düzeyde saymaktadır. Böylece, devletin yargı organlarını aşağılama suçu işlenmiştir.

10)

Türkiyeli” terimi kullanımının “kin/nefret yaymak” addedilmesi, bu terimi Temmuz 1923’teki ilk anayasa taslağında kendi el yazısıyla 4 ayrı maddede kullanan M.K.Atatürk’e hakarettir.

11)

İfade özgürlüğünü yok eden, kesinleşmiş mahkeme kararlarını eleştirmeyi “yargıyı aşağılamak” sayarak eleştirinin en basit temellerini yıkmaya teşebbüs eden bu suçlamalar, aslında demokratik bir devlet düzenini ortadan kaldırarak diktatörlük ortamı getirmeye teşebbüs niteliğindedir. Bu nedenle de Anayasayı ihlal etmektedir.

12)

Savcılık, milleti “asli” (Müslüman) ve “tali” (Gayrimüslim) unsurlara ayırıştırarak bölücülük suçu işlemiştir.
